

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Kierkegaard, Søren.; af S. Kierkegaard.

Lilien paa Marken og Fuglen under Himlen : tre
gudelige Taler

Kjøbenhavn : C. A. Reitzels Forlag, 1849

51 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

S. Sieckgaard.

Lilien paa Marken
og Fuglen under Himlen.

1849

6^I - 244

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 6 8°

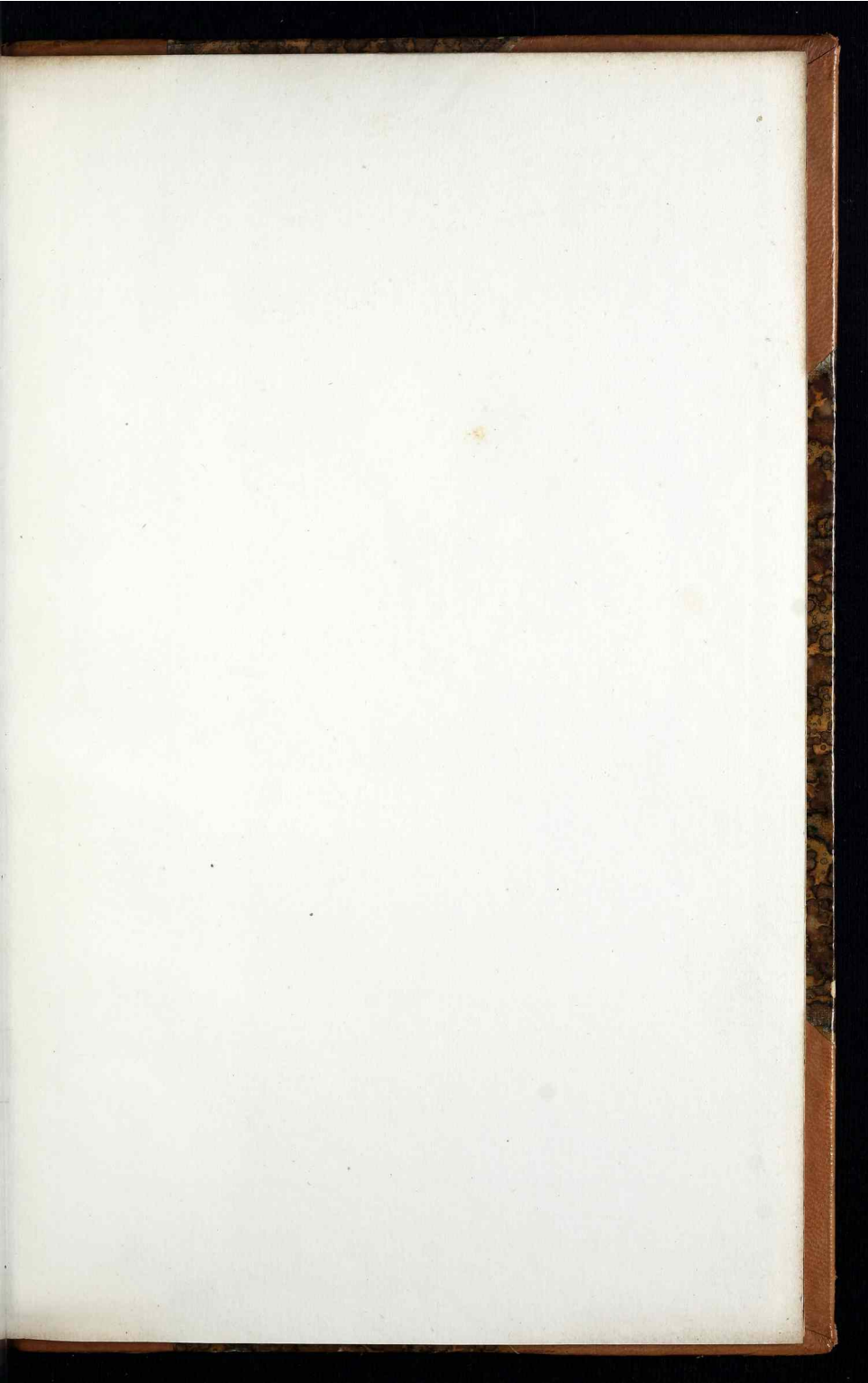

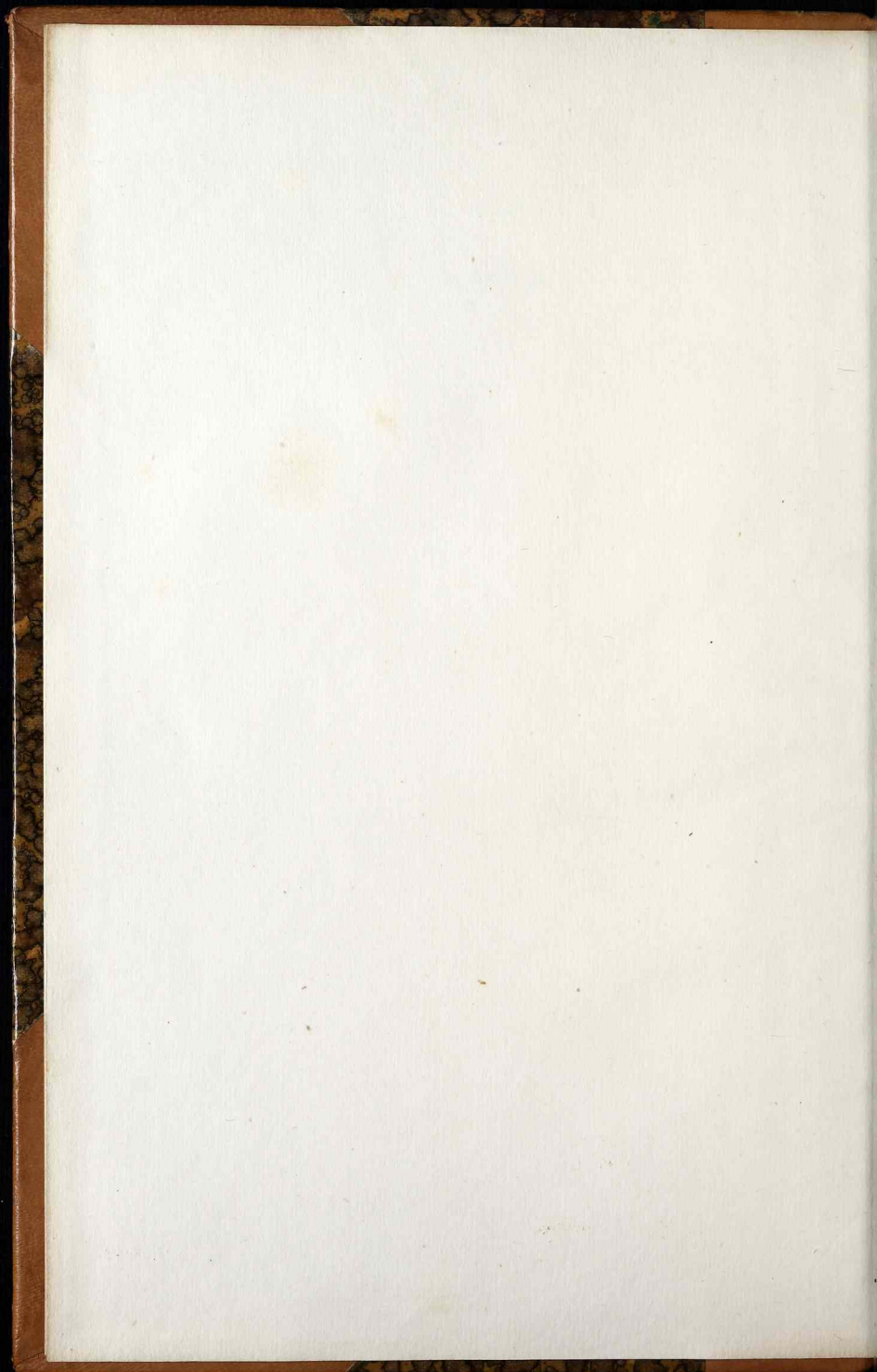
1 1 06 0 8 02314 0

+Rex

eks. 1

Lilien paa Marken og Fuglen
under Himlen.

Tre gudelige Taler

af

S. Kierkegaard.

Kjøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

11,893

Bitten von Witten und
ander Stücken

Die hiesige Catech

S. K. K. K.

Witten

von Witten und Witten

Witten und Witten

Lilien paa Marken og Fuglen under Himlen.

Tre gudelige Taler

af

S. Rierregaard.

Kjøbenhavn.

Paa Universitets-Boghandler C. A. Reigels Forlag.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1849.

Bilich von Witten und Engeln
und Zimern

Der hiesige Platz

C. B. B. B.

1700

Der hiesige Platz
1700

1700

Forord.

Denne lille Bog (der i Henseende til Omstændigheden, hvorunder den fremtræder, erindrer mig om mit Første og ganske særligen om mit Første til mit Første, Forordet til de to opbyggelige Taler 1843, hvilke udkom strax efter „Enten — Eller“) vil, saa haaber jeg, om det Samme erindre „hvin Enkelte, hvem jeg med Glæde og Taknemlighed kalder min Læser“: „den begjærer at forblive i det skjulte, som den blev til i Dølgemaal — en lille Blomst i Skjul af den store Skov.“ Derom vil den ved Omstændigheden erindre ham; og atter, haaber jeg, vil den erindre ham, som den erindrer mig, om Forordet til to opbyggelige Taler 1844: „den bydes med høire Haand“ — i Modsatning til Pseudonymen, der ræktes og ræktes med Venstre.

Den 5te Mai 1849.

S. R.

Forord

Denne lille Bog er i første omgang en samling af
historiske oplysninger om den gamle danske
og norske kirke. Den er udgivet af
den danske kirkehistoriske forening.
Den er udgivet i samarbejde med
den norske kirkehistoriske forening.
Den er udgivet i samarbejde med
den svenske kirkehistoriske forening.
Den er udgivet i samarbejde med
den danske kirkehistoriske forening.
Den er udgivet i samarbejde med
den norske kirkehistoriske forening.
Den er udgivet i samarbejde med
den svenske kirkehistoriske forening.

Den 1ste Marts 1910

E. R.

B o n.

Fader i Himlene! Hvad man, i Selskabet med Mennesker, især da i Menneske-Brimlen, saa vanskeligt faaer at vide, og hvad der, hvis man andetsteds har faaet det at vide, saa let glemmes i Selskab med Mennesker, især da i Menneske-Brimlen — hvad det er at være Menneske, og hvad der gudeligt er Fordringen til det at være Menneske: at vi maatte lære det, eller hvis det er glemt, at vi atter maatte lære det af Lilien og Fuglen; at vi maatte lære det, om ikke paa een Gang og Alt, saa dog Noget deraf, og lidt efter lidt; at vi denne Gang maatte af Fuglen og Lilien lære Læusched, Lydighed, Glæde!

Evangeliet paa 15de Søndag efter Trinitatis.

Ingen kan tiene to Herrer; thi han maa enten hade den ene og elske den anden, eller holde sig til den ene og foragte den anden. I kunne ikke tiene Gud og Mammon. Derfor siger jeg Eder! bekyrrer Eder ikke for Eders Liv, hvad I skulle æde, og hvad I skulle drikke; ikke heller for Eders Legeme, hvad I skulle iføres. Er ikke Livet Mere end Maden, og Legemet Mere end Klæderne? Seer til Himmelsens Fugle; de saae ikke, og høste ikke, og sanke ikke i Lader, og Eders himmelske Fader foder dem; ere I ikke meget mere end de? Men hvo iblandt Eder kan lægge en Aen til sin Vært, enddog han bekyrrer sig derfor? Og hvi bekyrrer I Eder for Klæderne? Betragter Lillierne paa Marken, hvorledes de vore; de arbeide ikke, spinde ikke. Men jeg siger Eder, at end ikke Salomon i al sin Herlighed var saa klædt, som een af dem. Klæder da Gud saaledes det Græs paa Marken, som er i Dag, og i Morgen kastes i Ovnen, skulde han ikke meget mere klæde Eder, I lidet troende! Derfor

skulle J ikke bekymre Eder og sige: hvad skulle vi
æde? eller: hvad skulle vi drikke? eller: hvormed skulle
vi klæde os? efter alt saadant søge Hedningerne; thi
Eders himmelske Fader veed, at J have alle disse Ting
behov. Men søger først Guds Rige og hans Ret-
færdighed, saa skulle og alle disse Ting tillægges Eder.
Bekymrer Eder derfor ikke for den anden Morgen,
thi den Dag i Morgen skal bekymre sig for sit Eget.
Hver Dag haver nok i sin Plage.

I.

„Seer til Himmelens Fugle; betragter Lilien paa Marken.“

Men, siger Du maaskee med „Digteren“, og dette tiltaler Dig saa ganske, naar Digteren taler saaledes: o, gid jeg var en Fugl, eller gid jeg var som en Fugl, som den frie Fugl, der med Reisens Lyst flyder langt, langt bort over Hav og Land, Himlen saa nær, til fjerne, fjerne Egne — ak, jeg som kun føler mig bundet og atter bundet og naglet til Stedet, hvor daglig Sorg og Lidelser og Gjenvordigheder betegne mig, at der boer jeg, og for Livs Tid! O, gid jeg var en Fugl, eller gid jeg var som en Fugl, der lettere end alt fordist Lyngende hæver sig i Luften, lettere end Luften, o, gid jeg var som den lette Fugl, der, naar den søger Fodfæste, endog bygger Rede paa Havets Overflade — ak, jeg, hvem enhver end den mindste Bevægelse, blot jeg rører mig, lader føle, hvilken Lyngde der hviler paa mig! O, gid jeg var en Fugl, eller gid jeg var som en Fugl, fri for alle Hensyn, som den lille Sangfugl, der ydmygt synger, uagtet Ingen hører paa den, eller der — stolt synger, uagtet Ingen hører paa den: ak jeg, der intet Dieblit og Intet har for mig selv, men er udstykket til at maatte tjene de tusinde Hensyn! O, gid jeg var en Blomst, eller gid jeg var som Blomsten i Engen, lykkeligt forelsket i mig selv, og dermed Punktum — ak, jeg, som føler denne Menneſte-Hjertets Splid ogsaa i mit Hjerte, hverken selvhjertigt at kunne bryde med Alt eller kjerligt at kunne offre Alt!

Saaledes „Digteren“. Ved flygtigt at høre efter, lyder det næsten, som sagde han hvad Evangeliet siger, han der jo i de stærkeste Udtryk anpriser Fuglens og Liliens Lykke. Men her nu videre. „Derfor er det ikke langt fra at være som en Grusomhed af Evangeliet at anprise Lilien og Fuglen og sige: Du skal være saaledes — af, jeg, i hvem det Dnske er saa sandt, saa sandt, saa sandt „o, gid jeg var som en Fugl under Himlen, som en Lilie paa Marken.“ Men at jeg skulde kunne blive saaledes, det er jo en Umulighed; netop derfor er Dnsket saa inderligt, saa veemodigt og dog saa brændende i mig. Hvor grusomt da af Evangeliet at tale saaledes til mig, det er jo, som vilde det tvinge mig til at gaae fra Forstanden, at jeg skal være, hvad jeg kun altfor dybt, som Dnsket derfor er i mig, føler, at jeg ikke er, og ikke kan være. Jeg kan ikke forstaae Evangeliet; der er en Sprogforsjel mellem os, der, hvis jeg skulde forstaae det, vilde dræbe mig.“

Dg saaledes gaaer det bestandigt „Digteren“ i Forhold til Evangeliet; det gaaer ham ligesaa i Forhold til Evangeliets Tale om det at være Barn. „D, gid jeg var et Barn,“ siger Digteren „eller gid jeg var som et Barn, „af Barn, uskyldig og glad“ — af jeg, som tidlig blev gammel og styldig og sorgmodig!“

Forunderligt; thi man siger jo rigtigt, at Digteren er et Barn. Dg dog kan Digteren ikke komme i Forstaaelse med Evangeliet. Thi til Grund for Digterens Lid ligger egentlig Fortvivlelse om at kunne blive det Dnskede; og denne Fortvivlelse føder Dnsket. Men „Dnsket“ er Trostesløshedens Opfindelse. Thi vistnok trøster Dnsket et Dieblif, men ved nærmere Eftersyn sees dog, at det ikke trøster; og derfor sige vi, at Dnsket er den Trost, som Trostesløsheden opfinder. Underlige Selvomodsfigelse! Ja, men denne Selvomodsfigelse er Digteren ogsaa. Digteren er det Smertens Barn, som dog Faderen kalder Glædens Søn. I Smerten bliver Dnsket til i Digteren; og dette Dnske, dette brændende Dnske, det glæder Menneffets Hjerte, mere end Vinen fryder det, mere end Foraarets tidligste Knop, mere end den første Stjerne, man træet

af Dagen glad hisser i Længsel efter Natten, mere end den sidste Stjerne paa Himlen, som man tager Afsted med, idet Dagen gryer. Digteren er Evighedens Barn, men mangler Evighedens Alvor. Naar han tænker paa Fuglen, og Lilien, saa græder han; alt som han græder, finder han Lindring i at græde, „Dusket“ bliver til, og med Duskets Bøstalenhed: o, gid jeg var en Fugl, den Fugl, jeg som Barn læste om i Billedbogen; o, gid jeg var en Blomst paa Marken, den Blomst, der stod i min Moders Have. Men vilde man sige til ham med Evangeliet: det er Alvor, det er just Alvoren, at Fuglen i Alvor er Læremesteren, saa maatte Digteren lee — og han gjør en Speg med Fuglen og Lilien, saa vittig, at han faaer os Alle til at lee, selv det alvorligste Menneſte, der har levet; men Evangeliet bevæger han ikke saaledes. Saa alvorligt er Evangeliet, at al Digterens Veemod ikke forandrer det, som det dog forandrer selv det alvorligste Menneſte, at han et Dieblis giver efter, gaar ind i Digterens Tanke, sukker med ham og siger: Kjere, er det virkelig en Umulighed for Dig! ja saa tør jeg heller ikke sige „Du skal“; men Evangeliet tør befale Digteren, at han skal være som Fuglen. Og saa alvorligt er Evangeliet, at Digterens meest uimodstaelige Opfindelse ikke bringer det til at smile.

Du „skal“ blive Barn igjen, og derfor eller til den Ende skal du begynde med at kunne og ville forstaae det Ord, der er som beregnet paa Barnet, og som ethvert Barn forstaaer, det Ord skal Du forstaae som Barnet forstaaer det: Du skal. Barnet spørger aldrig om Grunde, det tør Barnet ikke, det behøver Barnet heller ikke — og det Ene svarer til det Andet: just fordi Barnet ikke tør, derfor behøver det heller ikke at spørge om Grunde; thi for Barnet er det Grund nok, at det skal, ja alle Grundene tilsammen vilde ikke i den Grad være Grund nok for Barnet. Og Barnet siger aldrig: jeg kan ikke. Det tør Barnet ikke, og det er heller ikke sandt — det Ene svarer ganske til det Andet: thi just fordi Barnet ikke tør sige „jeg kan ikke“, derfor er det heller ikke sandt, at det ikke kan, og derfor viser det sig, at det Sande er, at det kan,

thi det er umuligt ikke at kunne, naar man ikke tør Andet, Intet er visere — det gjelder blot om, at det er vist, at man ikke tør Andet. Og Barnet søger aldrig Udflugt eller Undskyldning; thi Barnet forstaaer med det Frygteliges Sandhed, at der ingen Udflugt eller Undskyldning er for det, at der intet Skjulested er, hverken i Himlen eller paa Jorden, hverken i Dagligstuen eller i Haven, hvor det kunde skjule sig for dette „Du skal“. Og naar det er En ganske vist, at der intet saadant Skjulested er, saa er der heller ingen Udflugt eller Undskyldning. Og naar man med det Frygteliges Sandhed veed, at der ingen Udflugt eller Undskyldning er — saa, ja saa lader man naturligvis nok være at finde den, thi hvad der ikke er, findes ikke — men man lader ogsaa være at søge den; og saa gjør man, hvad man skal. Og Barnet behøver aldrig lang Dverveielse; thi naar det skal, og maastee strax, saa er der jo ingen Leilighed til Dverveielse; og selv om dette ikke var Tilfældet, naar det dog skal — ja, selv om man vilde give det en Evighed til at overveie, Barnet vilde ikke behøve den, Barnet vilde sige: hvortil al den Tid, naar jeg dog skal. Og tog Barnet mod Tiden, saa vilde det vel benytte Tiden paa anden Maade, til Leg, Glæde, og Dæslige; thi at det Barnet skal, det skal Barnet, det staaer fast, og har aldeles Intet med Dverveielse at gjøre.

Saa lader os da efter Evangeliets Anviisning i Alvor betragte Lilien og Fuglen som Læremestere. I Alvor, thi saaledes overspændt aandeligt er Evangeliet ikke, at det ikke kan bruge Lilien og Fuglen; men saaledes jordist er det heller ikke, at det kun kan enten veemodigt betragte Lilien og Fuglen, eller smilende.

Lader os af Lilien og Fuglen som Læremestere lære

Tausshed, eller lære at tie.

Thi vistnok er det Talen, der udmærker Mennesket fremfor Dyret, og da, hvis Noget saa vil, langt fremfor Lilien. Men fordi det er et Fortrin at kunne tale, deraf følger ikke, at det ikke skulde være en

Kunst at kunne tie, eller at det skulde være en ringe Kunst; tværtimod, just fordi Mennesket kan tale, just derfor er det en Kunst at kunne tie, og just fordi dette hans Fortrin saa let frister ham, derfor er det en stor Kunst at kunne tie. Men det kan han lære af de tause Læremestere: Lilien og Fuglen.

„Søger først Guds Rige og hans Ketsfærdighed.“

Men hvad vil dette sige, hvad har jeg at gjøre, eller hvilken Stræben er den, om hvilken kan siges, at den søger, at den tragter efter Guds Rige? Skal jeg see at faae et Embede, svarende til mine Evner og Kræfter, for at virke deri? Nei, Du skal først søge Guds Rige. Skal jeg da give al min Formue til de Fattige? Nei, først skal Du søge Guds Rige. Skal jeg da gaae ud og forkynde denne Lære i Verden? Nei, Du skal først søge Guds Rige. Men saa er det jo i en vis Forstand Intet jeg skal gjøre? Ja, ganske vist, det er i en vis Forstand Intet; Du skal i dybeste Forstand gjøre Dig selv til Intet, blive til Intet for Gud, lære at tie; i denne Tausshed er Begyndelsen, som er, først at søge Guds Rige.

Saaledes kommer man, gudeligt, i en vis Forstand baglænds til Begyndelsen. Begyndelsen er ikke det, man begynder med, men det, man kommer til; og man kommer baglænds til den. Begyndelsen er denne Kunst at blive taus; thi at være taus som Naturen er det, er ingen Kunst. Og dette saaledes i dybeste Forstand at blive taus, taus lige overfor Gud, det er Guds-frygts Begyndelse; thi som Guds-frygt er Wiisdoms Begyndelse, saa er Tausshed Guds-frygts Begyndelse. Og som Guds-frygt er mere end Wiisdoms Begyndelse, er „Wiisdom“, saaledes er Tausshed mere end Guds-frygts Begyndelse, er „Guds-frygt“. I denne Tausshed forstummer gudsfrygtigt Dnskets og Begieringens mange Tanker; i denne Tausshed forstummer gudsfrygtigt Taffigelsens Drdriqdom.

Det er Menneskets Fortrin for Dyret at kunne tale; men i Forhold til Gud kan det let blive til Jordærvælse for Mennesket, som kan tale, at ville tale. Gud er i Himmelen,

Mennesket paa Jorden: derfor kunne de ikke godt tale sammen. Gud er Alviisdom, Det Mennesket veed er løs Snaf: derfor kunne de ikke godt tale sammen. Gud er Kjerlighed, Mennesket er, som man siger det til et Barn, endog sit eget Vel betræffende en lille Tøsse: derfor kunne de ikke godt tale sammen. Kun i megen Frygt og Bæven kan Mennesket tale med Gud; i megen Frygt og Bæven. Men at tale i megen Frygt og Bæven er af en anden Grund vanskeligt; thi som Angest gjør, at Stemmen legemligt svigter, saaledes gjør vel ogsaa megen Frygt og Bæven, at Talen forstummer i Tausshed. Det veed den rette Bedende; og Den, der ikke var den rette Bedende, han lærte maaskee just dette i Bonnen. Der var Noget, der laae ham saa meget paa Sinde, en Sag, som var ham saa vigtig, det var ham saa magtpaaliggende ret at gjøre sig forstaaelig for Gud, han var bange for, at han skulde i Bonnen have glemt Noget, af, og hvis han havde glemt det, saa var han bange for, at Gud ikke af sig selv skulde husse paa det: derfor vilde han samle sit Sind til at bede ret inderligt. Og hvad skeete ham saa, hvis han ellers bad inderligt? Det Forunderlige skeete ham; efterhaanden som han blev inderligere og inderligere i Bonnen, havde han Mindre og Mindre at sige, og tilsidst blev han ganske taus. Han blev taus, ja hvad der om muligt endnu mere end Tausshed er modsat det at tale, han blev en Hørende. Han meente at det at bede er at tale; han lærte at det at bede ikke blot er at tie, men er at høre. Og saaledes er det; at bede er ikke at høre sig selv tale, men er at komme til at tie, og at blive ved at tie, at vie, til den Bedende hører Gud.

Derfor er det, at Evangeliets Ord, søger først Guds Rige, opdragende ligesom binder Munden paa Mennesket, ved paa enhver enkelt Spørgsmaal han gjør, om det er Det han skal gjøre, at svare: nei, Du skal først søge Guds Rige. Og derfor er det man kan omskrive dette Evangeliets Ord saaledes: Du skal begynde med at bede, ikke som om — hvad vi jo have viist — Bonnen altid begyndte med Tausshed, men fordi

naar Bonnen ret er blevet Bøn, saa er den blevet Tausshed. Søger først Guds Rige det er: beder! Dersom Du spørger, ja om Du i Spørgsmaal gjennemgik alt Enkelt, spørgende, er det dette, jeg skal gjøre, og naar jeg gjør det, er det saa at søge Guds Rige: da maa dertil svares: nei, Du skal først søge Guds Rige. Men at bede, det vil sige, retteligen at bede, det er at blive taus, og det er at søge først Guds Rige.

Denne Tausshed kan Du lære hos Lilien og Fuglen. Det vil sige, deres Tausshed er ingen Kunst, men naar Du bliver taus som Lilien og Fuglen, saa er Du ved den Begyndelse, hvilkens er, først at søge Guds Rige.

Hvor høitideligt er der ikke derude under Guds Himmel hos Lilien og Fuglen, og hvorfor? Spørg „Digteren“; han svarer: fordi der er Tausshed. Og ud til denne høitidelige Tausshed længes han, bort fra Verdsligheden i Menneſte-Verdenen, hvor der er saa megen Talen, bort fra hele det verdslige Menneſte-Liv, som kun paa en sørgelig Maade beviser, at Menneſket ved Talen udmærker sig fremfor Dyrene. „Thi“, vil Digteren sige, „er det vel at udmærke sig, nei saa fortrækker jeg langt, langt Tausheden derude; jeg foretrækker den, nei, der er ingen Sammenligning, den udmærker sig uendeligt fremfor Menneſkene, som kunne tale“. I Naturens Tausshed mener Digteren nemlig at fornemme Guddommens Stemme; i Menneſkenes travle Talen mener han ikke blot ikke at fornemme Guddommens Stemme, men ikke engang at fornemme, at Menneſket er i Slægtskab med Guddommen. Digteren siger: Talen er Menneſkets Fortrin for Dyret, ja ganske vist — dersom han kan tie.

Men at kunne tie, det kan Du lære derude hos Lilien og Fuglen, hvor der er Tausshed, og ogsaa noget Guddommeligt i denne Tausshed. Derude er Tausshed; og ikke blot naar Alt tier i den tause Nat, men ogsaa naar Dagen igjennem de tusinde Strænge ere i Bevægelse, og Alt er som et Hav af Lyd, er der dog Tausshed derude: hver især gjør det saa godt, at Ingen af dem, og ikke Alle tilsammen gjøre noget Brud paa

den høitidelige Tausched. Derude er Tausched. Skoven er taus; selv naar den hviffer, er den dog taus. Thi Træerne, endog hvor de staae tættest i Mængde, holde hinanden, hvad Menneffene saa sjeldent, trods givet Løfte, holde hinanden: det bliver mellem os. Havet er taus; selv naar det raser larmende, er det dog taus. I første Dieblit hører Du maaskee feil, og Du hører det larme. Dersom Du hastet og gaaer med den Væsed, gjør Du Havet Uret. Hvis Du berimod giver Tid og hører noiere efter, hører Du — forunderligt! — Du hører Tauscheden; thi Gensformighed er dog ogsaa Tausched. Naar Tausched i Aftenen hviler over Landsskabet, og Du fra Engen hører den fjerne Brølen, eller Du fjernt fra Bondemandens Huus hører Hundens hjemlige Stemme: saa kan man ikke sige, at dette Brøl eller denne Stemme forstyrrer Tauscheden, nei Dette hører med til Tauscheden, er i hemmelighedsfuld, forsaavidt igjen i taus Dverreenskomst med Tauscheden, det forøger den.

Og lad os nu nærmere betragte Lillien og Fuglen, af hvilke vi skulle lære. Fuglen tier og bier: den veed, eller rettere, den troer fuldt og fast, at Alt skeer i sin Tid, derfor bier Fuglen; men den veed, at den tilkommer det ikke at vide Tid eller Dag, derfor tier den. Det vil nok skee til den beleilige Tid, siger Fuglen, dog nei, det siger Fuglen ikke, den tier; men dens Tausched er talende, og denne dens Tausched siger, at den troer det, og fordi den troer det, derfor tier den og bier. Naar saa Diebliffet kommer, saa forstaaer den taus Fugl, at det er Diebliffet; den benytter det, og den blev aldrig bestjæmmet. Saaledes ogsaa med Lillien, den tier og bier. Den spørger ikke utaalmødig „naar kommer Foraaret?“ thi den veed, det kommer i den beleilige Tid, den veed, at det var den selv mindst tjenligt, om den fik Lov at bestemme Aarets Tider; den siger ikke „naar faae vi dog Regn?“ eller „naar faae vi dog Solskin?“, eller „nu fik vi for megen Regn“, eller „nu var Heden for stærk;“ den spørger ikke forud, hvorledes Sommeren vil blive iaar, hvor lang eller hvor kort: nei, den tier og bier — saa eenfoldig er den, men bedraget blev den dog

aldrig, hvad jo ogsaa kun kan hænde Klogskaben, ikke Censfoldigheden, der ikke bebrager og ikke bebrages. Saa kommer da Diebliffet, og naar saa Diebliffet kommer, saa forstaaer den tausé Lillie, at nu er Diebliffet, og den benytter det. O, I Censfoldighedens dybsindige Læremestere, mon det ogsaa skulde være muligt, naar man taler, at træffe „Diebliffet“? Nei, kun ved at tie træffer man Diebliffet; idet man taler, blot man siger eet Ord, gaaer man Glip af Diebliffet; kun i Taussheden er Diebliffet. Og derfor hændte det vel saa sjældent et Menneſke, at han ret kom til at forstaae, naar Diebliffet er, og til ret at benytte Diebliffet, derfor, fordi han ikke kan tie. Han kan ikke tie og vie, deraf lader det sig maaffee forklare, om Diebliffet slet ikke kommer for ham; han kan ikke tie, deraf lader det sig maaffee forklare, at han ikke mærkede Diebliffet, da det kom for ham. Thi Diebliffet, skjøndt svangert med sin rige Betydning, lader dog ikke noget Bud gaae forud, for at melde dets Ankomst, dertil kommer det for hurtigt, naar det kommer, der er jo ikke et Diebliffs Tid forinden; ei heller kommer Diebliffet, hvor betydningsfuldt det end er i sig selv, med Larm eller med Ansfrig, nei det kommer sagte, med lettere Fjed end nogen Stabnings letteste Gang, thi det kommer med det Pludseliges lette Fjed, listende kommer det: derfor maa man være ganske taus, hvis man skal fornemme „nu er det der“; og i næste Diebliff er det forbi, derfor maa man have været ganske taus, hvis det skal lykkes En at benytte det. Men dog afhænger Alt af „Diebliffet“. Og dette er vistnok Ulykken i langt, langt de fleste Menneſkers Liv, at de aldrig fornam „Diebliffet“, at i deres Liv det Evige og det Timelige kun skiltes ad, og hvorfor? fordi de ikke kunde tie.

Fuglen tier og lider. Hvor megen Hjertesorg den end har, den tier. Selv Orkenens eller Censomhedens tungsindige Klagesanger tier. Den sukker tre Gange, derpaa tier den, sukker atter tre Gange; men væsentligen tier den. Thi hvad det er, siger den ikke, den klager ikke, den anklager Ingen, den sukker for igjen at komme til at tie. Det er nemlig som vilde Taussheden sprænge den, derfor maa den sukke, for at kunne

tie. Fritagen for Lidelse er Fuglen ikke; men den tauske Fugl fritager sig for hvad der gjør Lidelsen tungere, Andres misforstaaede Deeltagelse, for hvad der gjør Lidelsen langvarigere, den megen Talen om Lidelsen, for hvad der gjør Lidelsen til det som er værre end Lidelse, til Utaalmodighedens og Sørgmodighedens Synd. Thi tro ikke, at det dog kun er lidt Falskhed af Fuglen, at den tier, naar den lider, at den dog i sit Inderste, hvor taus den end er mod Andre, ikke tier, at den der klager over sin Skjebne, anklager Gud og Mennecker, og lader „Hjertet synde i Sorgen“. Nei, Fuglen tier og lider. Al, det gjør Mennecker ikke. Men hvoraf kommer det vel, at menneckerlig Lidelse, sammensignet med Fuglens, synes saa frygtelig? mon ikke deraf, at Mennecker kan tale? Nei, ikke deraf, thi det er jo et Fortrin, men deraf, at Mennecker ikke kan tie. Det er nemlig ikke som den Utaalmodige, og, endnu heftigere, den Fortvovlede mener at forstaae det, naar han — og dette er allerede en Misbrug af Talen og Stemmen — naar han siger eller skrider: „gid jeg havde en Stemme som Stormens, at jeg kunde udfige al min Lidelse, som jeg fornemmer den!“ D, det var kun et daarligt Middel, i samme Grad vil han kun stærkere fornemme den. Nei, men hvis Du kunde tie, hvis Du havde Fuglens Tausked, saa skulde Lidelsen vel blive mindre.

Dg som Fuglen, saaledes Lilien, den tier. Om den end staaer og lider idet den visner, den tier; forstille sig kan det uskyldige Barn ikke — det forlanges da heller ikke, og det er en Lykke for den, at den ikke kan det, thi sandeligen den Kunst at kunne forstille sig kjøbes dyrt — forstille sig kan den ikke, den kan ikke for, at den skifter Farve, og derved forraader, hvad man jo kjender paa denne Blegghedens Farvestiften, at den lider; men tie gjør den. Den vilde gjerne holde sig opreist for at skjule hvad den lider, dog dertil har den ikke Kræfter, ikke dette Herredomme over sig selv, dens Hoved synker mat og boiet, den Forbigaaende — hvis ellers nogen Forbigaaende har saa megen Deeltagelse, at han agter paa den! — den Forbigaaende forstaaer, hvad dette betyder, det er taende nok; men Lilien tier. Saaledes Lilien. Men hvoraf

kommer det vel, at menneskelig Lidelse sammenlignet med Liliens synes saa frygtelig, mon ikke deraf, at den ikke kan tale? Hvis Lilien kunde tale, og hvis den da, af som Mennesket, ikke havde lært den Kunst at tie: mon da ikke ogsaa dens Lidelse vilde blive frygtelig? Men Lilien tier. For Lilien er det at lide det at lide, hverken mere eller mindre. Dog just naar det at lide hverken er mere eller mindre end det at lide, saa er Lidelsen saa meget som det er muligt enkelt og eenfoldiggjort, og gjort saa liden som det er muligt. Mindre kan Lidelsen ikke blive, da den jo dog er, og altsaa er hvad den er. Men derimod kan Lidelsen blive uendelig meget større, naar den ikke noiagtigt bliver hverken mere eller mindre end det den er. Naar Lidelsen er hverken mere eller mindre, altsaa naar Lidelsen kun er det Bestemte, den er: er den, selv om den var den største Lidelse, det Mindste den kan være. Men naar det bliver ubestemt, hvor stor Lidelsen egentligen er, saa bliver Lidelsen større; denne Ubestemthed forøger Lidelsen uendelig. Og denne Ubestemthed fremkommer just ved dette Menneskets tvetydige Fortrin at kunne tale. Lidelsens Bestemthed derimod, at den er hverken mere eller mindre end hvad den er, naaes kun igjen ved at kunne tie; og denne Tausched kan Du lære af Fuglen og Lilien.

Derude hos Lilien og Fuglen er der Tausched. Men hvad udtrykker denne Tausched? Den udtrykker Verbodighed for Gud, at det er ham, der raader, og ham ene, hvem Wiisdom og Forstand tilkommer. Og just fordi denne Tausched er Grefrygt for Gud, er, som den kan være det i Naturen, Tilbedelse, derfor er denne Tausched saa hoitidelig. Og fordi denne Tausched er saaledes hoitidelig, derfor er det, man fornemmer Gud i Naturen — hvad Under vel, naar Alt tier af Verbodighed for ham! selv om han ikke taler, det at Alt tier af Verbodighed for ham, virker jo paa En, som om han talte.

Hvad Du derimod ved ingen „Digters“ Hjælp kan lære af Tauscheden derude hos Lilien og Fuglen, hvad kun Evangeliet kan lære Dig, er, at det er Alvor, at det skal være Alvor, at Fuglen og Lilien skal være Læremesteren, at Du

skal tage efter dem, lære af dem, ganske alvorligt, at Du skal blive taus som Lilien og Fuglen.

Dg allerede dette er jo Alvoren — naar det forstaaes retteligen, ikke som den drømmende Digter, eller som Digteren, der lader Naturen drømme om sig — dette: at Du ude hos Lilien og Fuglen fornemmer, at Du er for Gud, hvad oftest glemmes saa ganske i Talen og Samtalen med andre Mennesker. Thi naar vi blot tale To sammen, end mere naar vi ere Ti eller Flere, glemmes det saa let, at Du og Jeg, vi To, eller at vi Ti ere for Gud. Men Lilien, der er Læremesteren, er dybsindig. Den indlader sig slet ikke med Dig, den tier, og ved at tie vil den betyde Dig, at Du er for Gud, at Du huster paa, at Du er for Gud — at Du ogsaa i Alvor og Sandhed maatte blive taus for Gud.

Dg taus for Gud som Lilien og Fuglen skal Du blive. Du skal ikke sige „Fuglen og Lilien kunne sagtens tie, de kunne jo ikke tale“; det skal Du ikke sige, Du skal overhovedet Intet sige, ikke gjøre end det mindste Forsøg paa at umuliggjøre Underviisning i Tausgheden, ved, istedetfor at gjøre Alvor af at tie, daarligen og meningsløst at kludde Tausghed ind i Tale, maaskee som Talens Gjenstand, saa der ikke bliver Noget af Tausgheden, men derimod en Tale bliver til: om det at være taus. Du skal for Gud slet ikke blive Dig selv vigtigere end en Lillie eller en Fugl — dog naar det bliver Alvor og Sandhed med, at Du er for Gud, vil det Sidste følge af det Første. Dg om end hvad Du vil i Verden var den meest forbausende Bedrift: Du skal erkjende Lilien og Fuglen for Din Læremester, og for Gud ikke blive Dig selv vigtigere end Lilien og Fuglen. Dg om end hele Verden ikke var stor nok til at rumme Dine Planer, naar Du vil folde dem ud: Du skal af Fuglen og Lilien som Læremestere lære, for Gud at kunne folde alle Dine Planer eenfoldigt sammen i hvad der tager mindre Plads end et Punkt, og gjør mindre Støi end den meest inettigende Ubetydelighed: i Tausghed. Dg om hvad Du seer i Verden var saa kvalfuldt, som det aldrig var oplevet: Du skal erkjende Lilien og Fuglen for Dine Læremestere og ikke

blive Dig selv vigtigere end Lilien og Fuglen er sig i sine Smaasorger.

Saaledes naar Evangeliet gjør det til Alvor med at Fuglen og Lilien skal være Læremesteren. Anderledes med Digteren, eller med det Menneske, der, just fordi Alvoren mangler, i Tausheden hos Lilien og Fuglen ikke bliver ganske taus — men bliver Digter. Bistnok er nemlig Digter-Tale hoist forskjellig fra almindelig menneskelig Tale, saa hoitidelig, at den, sammenlignet med almindelig Tale, er næsten som Tausshed, men Tausshed er det dog ikke. Ei heller søger „Digteren“ Tausheden for at komme til at tie, men omvendt, for at komme til at tale — som en Digter taler. I Tausheden derude, der drømmer Digteren om Bedriften, som han dog ikke kommer til at udføre — thi Digteren er jo ikke Helten; og han bliver veltalende — maaskee bliver han just veltalende, fordi han er Bedriftens uhykkelige Effer, medens Helten er dens lykkelige Effer, altsaa fordi Savnet gjør ham veltalende, som Savn væsentlig gjør Digteren — han bliver veltalende; denne hans Veltalende er Digtet. Derude i Tausheden, der udkaster han store Planer til at omstabe og lykfsaliggjøre hele Verden, store Planer, som aldrig blive til Virkelighed — nei, de blive jo Digtet. Derude i Tausheden, der ruger han over sin Smerte, lader Alt — ja, endog Læremesterne, Fuglen og Lilien, maae, istedetfor at lære ham, tjene ham — han lader Alt give Gjenlyd af hans Smerte; og denne Smertens Gjenlyden det er Digtet, thi et Skrig slet og ret er ikke Digt, men Skrigets uendelige Gjenlyden i sig selv det er Digtet.

Taus bliver altsaa Digteren ikke i Tausheden hos Lilien og Fuglen, og hvorfor ikke? just fordi han vender Forholdet om, gjør sig til det Væsentligere i Sammenligning med Lilien og Fuglen, bilder sig ind, at han endog har Fortjeneste af, som det hedder, at laane Fuglen og Lilien Ordet og Talen, istedetfor at Opgaven var, selv at lære Tausshed af Lilien og Fuglen.

D, men at det dog maatte lykkes Evangeliet ved Hjælp af Lilien og Fuglen at lære Dig, m. T., Alvoren, og mig,

at gjøre Dig ganske taus for Gud! At Du i Tausgheden maatte glemme Dig selv, hvad Du selv hedder, Dit eget Navn, det beromte Navn, det elendige Navn, det ubetydelige Navn, for i Tausghed at bede til Gud: „helliget worde Dit Navn!“ At Du i Tausghed maatte glemme Dig selv, Dine Planer, de store, Alt omfattende Planer, eller de indskrænkede Planer betræffende Dit Liv og dets Fremtid, for i Tausghed at bede til Gud: „komme Dit Rige!“ At Du i Tausgheden maatte glemme Din Villie, Din Egenfind, for i Tausghed at bede til Gud: „see Din Villie!“ Ja, hvis Du af Lilien og Fuglen kunde lære at blive ganske taus for Gud, hvad skulde da ikke Evangeliet kunne forhjælpe Dig til, da skulde Intet være Dig umuligt. Men hvis dog blot Evangeliet ved Hjælp af Lilien og Fuglen lærte Dig Tausghed, hvad har det saa ikke allerede hjulpet Dig til! Thi, som sagt, er Gudsfrøgt Wiisdoms Begyndelse, saa er Tausghed Gudsfrøgtis Begyndelse. Gak til Myren og bliv wiis, siger Salomo; gaae til Fuglen og Lilien og lær Tausghed, siger Evangeliet.

„Søger først Guds Rige og hans Retfærdighed.“ Men Udtrykket for at man først søger Guds Rige er netop Tausgheden, den Tausghed, som er Liliens og Fuglens. Lilien og Fuglen søge Guds Rige, slet ikke Andet, alt det Dvrige vorder dem tillagt. Men saa søge de jo ikke Guds Rige først, naar de slet ikke søge Andet? Hvoraf kommer det da, at Evangeliet siger: søger først Guds Rige, og derved lader som var det dets Mening, at der saa dernæst var Andet at søge, uagtet det dog er aabenbart, at det er Evangeliets Mening, at Guds Rige er det Eneste, der skal søges? Det kommer vel deraf, at det er unegteligt, at Guds Rige kun kan søges, naar det søges først; Den, som ikke søger Guds Rige først, søger det slet ikke. Fremdeles kommer det deraf, at det at kunne søge, i sig indeholder en Mulighed af at kunne søge Andet, og derfor maa Evangeliet, som jo indtil videre staaer udenfor Mennesket, der altsaa ogsaa kan søge Andet, sige: Guds Rige skal Du søge først. Og endeligen kommer det deraf, at Evangeliet mildt og kjerligt neblader sig til Menne-

stet, taler saa smaat for ham, for at lokke ham til det Gode. Derfom Evangeliet strax vilde sige: Du skal ene og alene søge Guds Rige, saa vilde vel Menneſket synes det var for Meget fordret, han vilde, halv utaalmodig, halv angst og bange, trække sig tilbage. Men nu læmper Evangeliet sig lidt efter ham. Der staaer Menneſket med de mange Ting for Die, som han vil søge — da henvender Evangeliet sin Tale til ham og siger: „søg først Guds Rige.“ Saa tænker Menneſket: nu ja, naar jeg siden faaer Lov at søge Andet, saa lad mig da gjøre Begyndelsen med at søge Guds Rige. Gjør han saa virkelig Begyndelsen dermed, veed Evangeliet godt, hvad deraf vil følge, at han nemlig bliver saaledes tilfredsſtillet og mattet ved denne Sögen, at han reent glemmer at søge Andet, ja at han intet mindre end onſker at søge Andet — saa det nu bliver Sandhed, at han ene og alene søger Guds Rige. Saaledes bærer Evangeliet sig ad, og saaledes taler jo en Eldre til et Barn. Tænk Dig et Barn, der ret er sulten; idet Moderen sætter Maden paa Bordet, og Barnet faaer det Fremſatte at see, er Barnet ikke langtfra at græde af Utaalmodighed og siger: „hvad skal den Smule forſlaae, naar jeg har ſpiift det, er jeg lige sulten“; maaskee bliver Barnet endog saa utaalmodigt, at det ſlet ikke vil begynde at ſpiſe, „fordi den Smule dog ikke kan hjælpe Noget“. Men Moderen, som godt veed, at det Hele er en Miſforſtaaelse, ſiger: „ja, ja, min lille Ven, ſpiis nu det forſt, saa kan vi jo altid ſee at faae lidt mere“. Saa tager Barnet fat, og hvad ſkeer? Barnet er mæt, inden det Halve er ſpiift. Havde Moderen strax irettesat Barnet, og ſagt: „der er ſaamænd mere end nok“, saa havde Moderen vel ikke haft Uret deri, men hun havde ikke givet ved ſin Udfærd et Exempel paa den Viisdom, ſom egentligen er Opdragelſens, hvilket hun derimod nu gjorde. Saaledes med Evangeliet. Det er ikke Evangeliet det Vigtigſte at irettesætte og ſkjende; hvad der er Evangeliet det Vigtigſte er at faae Menneſkene til at tage efter det. Derfor ſiger det „søger forſt“. Derved stopper det saa at ſige Munden paa alle Menneſkets Indvendinger, bringer ham til Taus-

hed, og faaer ham virkelig til at begynde først paa denne Søgen; og saa møtter denne Søgen Menneffet saaledes, at det nu bliver sandt, at han søger ene og alene Guds Rige.

Søg først Guds Rige, det er, bliv som Lilien og Fuglen, det er, bliv for Gud ganske taus: saa skal det Øvrige vorde Eder tillagt.

II.

„Engen kan tjene to Herrer; thi han maa enten hade den ene og elske den anden, eller holde sig til den ene og foragte den anden.”

M. L! Du veed, i Verden er der ofte Tale om et Enten = Eller; og dette Enten = Eller vækker da stor Opsigt, bestjef- tiger paa den forskjelligste Maade de Forskjellige, i Haab, i Frygt, i travl Virksomhed, i spændt Uvirksomhed o. s. v. Du veed ogsaa, at der i den samme Verden er hørt en Tale om, at der intet Enten = Eller er til, og at denne Wiisdom igjen har gjort lige saa megen Opsigt som det betydningsfuldeste Enten = Eller. Men herude, i Tausheden hos Vilien og Fuglen, skulde det her være tvivlsomt, at der er et Enten = Eller; eller skulde det her være tvivlsomt, hvilket dette Enten = Eller er; eller skulde det her være tvivlsomt, om dette Enten = Eller ikke er i dybeste Forstand det eneste Enten = Eller?

Nei, derom kan her, i denne høitidelige Tausshed ikke blot under Guds Himmel, men i denne høitidelige Tausshed for Gud, derom kan her ingen Tvivl være. Der er et Enten = Eller: enten Gud — eller, ja saa er Resten ligegyldigt; hvad saa end forresten et Menneſte vælger, naar han ikke vælger Gud, saa er han gaaet Glip af Enten = Eller, eller han er i Fortabelsen ved sit Enten = Eller. Altsaa: enten Gud; Du seer, der falder aldeles intet Eftertryk paa det Andet, undtagen ved Modſætningen til Gud, hvorved Eftertrykket falder uendelig paa Gud, saa det egentlig er Gud, der, ved selv at

være Valgets Gjenstand, spørder Valgets Afgjørelse til at blive i Sandhed et Enten = Eller. Kunde et Menneske istsindigt eller tungsindigt mene, at der, hvor Gud er med som det Ene, dog egentlig er tre Ting at vælge mellem: han er fortabt, eller, han har tabt Gud, og derfor er der for ham egentligen heller intet Enten = Eller; thi med Gud, det er, naar Guds = Forestillingen forsvinder eller forqvæbles, gaaer ogsaa Enten = Eller ud. Dog hvor skulde dette kunne hænde Nogen i Taussheden hos Lilien og Fuglen!

Altsaa Enten = Eller; enten Gud, og som Evangeliet forklarer det, enten elske Gud eller hade ham. Ja, naar der er Larm omkring Dig, eller naar Du er i Udspredeiserne, da synes dette næsten en Overdrivelse, der synes at være allfor lang en Afstand fra at elske til at hade for at man kunde have Ret i at bringe dem saa nær sammen, i eet Mandedrag, i een eneste Tanke, i to Ord, som uden Mellemsetninger, uden Indskudsord til nærmere Overenskomst, uden end det mindste Skilletegn følge umiddelbart paa hinanden. Men som jo et Legeme i det lufttomme Rum falder med uendelig Hastighed, saaledes gjør ogsaa Taussheden derude hos Lilien og Fuglen, den heitidelige Tausshed for Gud, at disse to Modsetninger i eet og samme Nu frastødende berøre hinanden, ja blive til i samme Nu: enten elske eller hade. Saa lidet som der i det lufttomme Rum er et Tredie, der sinker det faldende Legeme, saa lidet er i denne heitidelige Tausshed for Gud et Tredie, der kunde holde det at elske og hade paa en sinkende Afstand fra hinanden. — Enten Gud; og som Evangeliet forklarer det, enten holde sig til ham, eller foragte ham. I Selskab med Mennesker, i Handel og Wandel, i Omgang med de Mange, der synes at ligge en stor Afstand mellem det at holde sig til En og det at foragte ham; „jeg behøver ikke at omgaaes det Menneske“, siger man, „men deraf følger jo ikke, at jeg foragter ham, paa ingen Maade.“ Og saaledes er det ogsaa i Forhold til Omgangen med de Mange, hvilke man selskabeligvidtløstigt omgaaes uden væsentlig Underlighed i mere eller mindre Ligegyldighed. Men jo mindre Antallet bliver, jo

mindre, i vidtloftig Forstand, selskabelig Dmgangen bliver, det er, jo inderligere den bliver, desto mere begynder et Enten = Eller at blive Loven for Forholdet; og Dmgangen med Gud er i dybeste Forstand og ubetinget uselskabelig. Tag blot to Elskende, et Forhold, der ogsaa er uselskabeligt, just fordi det er saa inderligt: for dem og deres Forhold gjælder det: enten holde os til hinanden eller foragte hinanden. — Og nu i Tausheden for Gud hos Lilien og Fuglen, hvor der altsaa slet Ingen er tilstede, hvor der altsaa slet ingen anden Dmgang er for Dig end den med Gud: ja saa gjælder det: enten holde sig til ham eller foragte ham. Der er ingen Undskyldning, da der er ingen Anden tilstede, og i ethvert Tilfælde ingen Anden saaledes tilstede, at Du kan holde Dig til ham uden at foragte Gud; thi der just, i Tausheden, er det tydeligt, hvor nær Gud er Dig. De tvende Elskende ere hinanden saa nær, at den Ene, saa længe den Anden er i Live, ikke uden at foragte ham kan holde sig til en Anden; deri ligger hvad af Enten = Eller der er i dette Forhold. Thi om dette Enten = Eller (enten holde sig til — eller foragte) er til, beroer paa, hvor nær de To ere hinanden. Men Gud, som jo heller ikke doer, er Dig endnu nærmere, uendeligt nærmere end tvende Elskende ere hinanden, han, Din Staber og Dpholder, han, i hvem Du lever, roes og er, han, af hvis Naade Du har Alt. Saa det er ingen Doerdrivelse dette enten at holde sig til Gud eller at foragte ham, det er ikke som naar et Menneffe for en Ubetydeligheds Skyld anbringer Enten = Eller, et Menneffe, om hvem man derfor med Rette siger, at han er kort for Hovedet. Saaledes er det ikke her. Thi deels er Gud jo dog vel Gud. Og deels anbringer han det ikke i Forhold til det Ligeegyldige, han siger ikke: enten en Rose eller en Tulipan. Men han anbringer det i Forhold til sig selv og siger: enten mig . . . enten holder Du Dig til mig og ubetinget i Alt, eller Du — foragter mig. Anderledes kunde Gud dog vel ikke tale om sig selv; skulde Gud, eller skulde Gud kunne tale om sig selv som var han ikke ubetinget Nr. 1,

som var han ikke den Eneeste, ubetinget Alt, men blot saadan ogsaa Noget, En, der gjorde sig Haab om dog ogsaa maaskee at komme med i Betragtning. Saa maatte jo Gud have tabt sig selv, tabt Foreskillingen om sig selv, og var ikke Gud.

Altsaa i Tausgheden hos Lillien og Fuglen er der et Enten = Eller, enten Gud . . . og saaledes forstaaet: enten elske ham eller — hade ham, enten holde sig til ham eller — forsagte ham.

Hvad betyder da dette Enten = Eller, hvad fordrer Gud; thi Enten = Eller er en Fordring, som jo de Elskende fordrer Kjerlighed, naar den Ene siger til den Anden enten — eller. Men Gud forholder sig ikke til Dig som en Elsker, ei heller Du Dig til ham som en Elsker. Forholdet er et andet: Skabningens til Skaberens. Hvad fordrer han da med dette Enten — Eller? Han fordrer Lydighed, ubetinget Lydighed; er Du ikke lydig i Alt ubetinget, saa elsker Du ham ikke, og elsker Du ham ikke, saa — hader Du ham; er Du ikke lydig i Alt ubetinget, saa holder Du Dig ikke til ham, eller, holder Du Dig ikke til ham ubetinget og i Alt, saa holder Du Dig ikke til ham, og holder Du Dig ikke til ham, saa — foragter Du ham.

Denne ubetingede Lydighed — at hvis man ikke elsker Gud, hader man ham, at hvis man ikke ubetinget og i Alt holder sig til ham, foragter man ham — denne ubetingede Lydighed kan Du lære af de Læremestere, til hvilke derfor Evangeliet henviser, af Lillien og Fuglen. Bed at lære at lyde lærer man at herske, hedder det, men endnu visere er det, at ved selv at være lydig kan man lære Lydighed fra sig. Saaledes med Lillien og Fuglen. De have ingen Magt til dermed at tvinge den Lærende, de have blot den egne Lydighed som det Tvingende. Lillien og Fuglen ere „de lydige Læremestere“. Er dette ikke en besynderlig Tale? „lydig“ er jo ellers det Ord, man bruger om den Lærende, af ham fordres, at han skal være lydig; men her er det Læremesteren selv, der er lydig! Og hvori underviser han? i Lydighed. Og hvorved underviser han? ved Lydighed. Kunde Du blive saa-

ledes lydige som Lilien og Fuglen, da skulde Du ogsaa ved Lydighed kunne lære Lydighed fra Dig. Men da vel hverken Du eller jeg ere saaledes lydige, saa lader os af Lilien og Fuglen lære:

Lydighed.

Derude hos Lilien og Fuglen, der er Tausshed, sagde vi. Men denne Tausshed, eller, hvad vi stræbte at lære af den, at blive taus, er den første Betingelse for i Sandhed at kunne lyde. Naar Alt omkring Dig er hoitidelig Tausshed, som derude, og naar der er Tausshed i Dig, da fornemmer Du, og med Uendelighedens Eftertryk fornemmer Du Sandheden af dette: Du skal elske Herren Din Gud og tjene ham alene; og Du fornemmer, at det er „Dig“, Dig, der skal elske Gud saaledes, Dig ene i den ganske Verden, Du som jo er ene i den hoitidelige Tausheds Omgivelse, saaledes ene, at ogsaa hver en Evidol, og hver en Indvendning, og hver en Undskyldning, og hver en Udflugt, og hvert et Spørgsmaal, kort hver en Stemme er bragt til Tausshed i Dit eget Indre, hver en Stemme, det er, hver en anden Stemme end Guds, der omkring Dig og i Dig taler til Dig ved Taussheden. Var der aldrig saaledes Tausshed omkring Dig og i Dig, saa lærte og saa lærer Du heller aldrig Lydighed. Men har Du lært Tausshed, saa gaaer det nok med at lære Lydighed.

Agt da paa Naturen omkring Dig. I Naturen er Alt Lydighed, ubetinget Lydighed. Her „steer Guds Billie som i Himmelen saa og paa Jorden“; eller hvis Noget anfører de hellige Ord paa en anden Maade, de passe alligevel: her, i Naturen, „steer Guds Billie paa Jorden som den er i Himlen“. I Naturen er Alt ubetinget Lydighed; her er det ikke blot saa — som det ogsaa er i Menneske-Verdenen — at fordi Gud er den Almægtige, derfor steer Intet, end ikke det Mindste, uden hans Billie, nei, her er det tillige, fordi Alt er ubetinget Lydighed. Men dette er dog vel en uendelig Forskjel; thi Gøt er det jo, at ikke den seigeste og ikke den trod-

figste mennefelige Ulydighed, at ikke et enkelt Menneſtes og ikke hele Slægtens Ulydighed formaaer end det Mindſte mod hans Billie, han, den Almægtige — et Andet, at hans Billie ſkeer, fordi Alt lyder ham ubetinget, fordi der ingen anden Billie er end hans i Himlen og paa Jorden; og dette er Tilfældet i Naturen. I Naturen gjælder det, ſom Skriften ſiger „der falder ikke en Spurv til Jorden uden hans Billie“; og det ikke blot fordi han er den Almægtige, men fordi Alt er ubetinget Lydighed, hans Billie den eneſte: ikke er der end den mindſte Indſigelse, ikke et Ord, ikke et Suk høres der; den ubetinget lydige Spurv falder ubetinget lydigt til Jorden, naar det er hans Billie. I Naturen er Alt ubetinget Lydighed. Vindens Suſen, Stovens Gjenlyden, Bæſkens Riſlen, Sommerens Summen, Bladeneſ Hviſten, Græſſets Hviſten, hver en Lyd, enhver Lyden Du hører, det er Alt Ablyden, ubetinget Lydighed, ſaa Du kan høre Gud deri, ſom Du kan høre ham i den Muſik, der er Himmellegemernes Bevægelse i Lydighed. Og det fremfarende Veirs Vælgthed, og Skyens lette Vælgthed, og Havets draabeformige Fylden og dets Sammenhold, og Lyſſtraalens Hurtighed, og Lydens endnu ſtørre: det er Alt Lydighed. Og Solens Dvgang paa Klokket, og dens Nedgang paa Klokket, og Vindens Omſving paa Vinket, og det ſtigende og det ſynkende Vands Stiften til de beſtemte Tider, og Dvereenſkomſten mellem Aarstiderne i den noiagtige Verden: Alt, Alt, det er Altsammen Lydighed. Ja, var der en Stjerne paa Himlen, der vilde have ſin egen Billie, eller et Stovgran paa Jorden: de ere i ſamme Dieblif begge gjorde til Intet, og lige let. Thi i Naturen er Alt Intet, ſaaledes forſtaaet: det er intet Andet end ubetinget Guds Billie, i ſamme Dieblif det ikke ubetinget er Guds Billie, er det ophørt at være til.

Lad os ſaa nærmere, og mennefeligt, betragte Lilien og Fuglen, for at lære Lydighed. Lilien og Fuglen ere Gud ubetinget lydige. Heri ere de Meſtere. De forſtaaer, ſom det ſommer ſig Læremeſtere, meſterligen at træffe, af hvad de fleſte Menneſter vel gaae Glip af og forſeile: det Ubetingede. Thi

Et forstaaer Lilien og Fuglen ubetinget ikke — at hvad de fleste Mennesker forstaae sig bedst paa: Halvhed. At en lille Ulydighed, at det ikke skulde være ubetinget Ulydighed, det kan Lilien og Fuglen ikke, og det vil de ikke forstaae. At den mindste, mindste Ulydighed skulde i Sandhed have noget andet Navn end: Foragt for Gud, det forstaaer Lilien og Fuglen ikke, og vil ikke forstaae. At der skulde være noget Andet eller nogen Anden, som man, deelt, tillige kunde tjene foruden at tjene Gud, og at dette ikke — tillige skulde være at foragte Gud: det kan og vil Fuglen og Lilien ikke forstaae. Vidunderlige Sikkerhed i at træffe, og i at have sit Liv i det Ubetingede! Og dog, o, I dybsindige Læremestre, skulde det vel være muligt, at der andetsteds end i det Ubetingede var Sikkerhed at finde, da jo det Betingede i sig selv er Usikkerhed! Saa skulde jeg vel snarere tale anderledes, jeg skulde ikke beundre den Sikkerhed, hvormed de træffe det Ubetingede, men snarere sige, at det just er det Ubetingede, der giver dem den beundringsværdige Sikkerhed, som gjør dem til Læremestere i Lydighed. Thi Lilien og Fuglen ere Gud ubetinget lydige, de ere i Lydigheden saa eenfoldige eller saa ophøiede, at de troe, at Alt, hvad der skeer, er ubetinget Guds Willie, og at de slet ikke have Andet at gjøre i Verden, end enten ubetinget lydigen at gjøre Guds Willie eller ubetinget lydigen at finde sig i Guds Willie.

Om det Sted, der er anvist Lilien, er ret saa uheldigt som muligt, saa det let lader sig forudsæe, at den vil være aldeles til Dverfod hele sit Liv igjennem, ikke blive bemærket af en Gæst, der kunde glæde sig over den; om Stedet og Omgivelsen er — ja, der har jeg glemt, at det er Lilien, jeg taler om — er saa „fortovlet“ uheldigt, at det ikke blot ikke er søgt, men er flyet: den lydige Lilie finder sig lydig i sit Bilkaar, og springer ud i al sin Deilighed. Vi Mennesker, eller, et Menneske i Liliens Sted, vilde vel sige: „det er tungt, det er ikke til at udholde, naar man er Lilie og deilig som Lilien, da at skulle være anvist Plads paa et saadant Sted, for

der at blomstre i en Dmgivelse, der er saa ugunstig som muligt, som beregnet paa at tilintetgjøre Indtrykket af Ens Deilighed; nei, det er ikke til at udholde, det er jo en Selvmodsigelse af Staberen!" Saaledes vilde vel et Menneſte, eller vi Menneſter tænke og tale, hvis vi vare i Liliens Sted, og derpaa visne af Græmmelse. Men Lilien tænker anderledes, den tænker som saa: „jeg har jo ikke selv kunnet bestemme Stedet og Vilkaaret, dette er altsaa ikke i fjerneste Maade min Sag; at jeg staaer, hvor jeg staaer, er Guds Villie“. Saaledes tænker Lilien; og at det ogsaa virkelig er som den tænker, at det er Guds Villie, kan man see paa den; thi den er deilig — ikke Salomo i al sin Herlighed var saaledes paaflædt. O, hvis der var Forffjel mellem Lillie og Lillie i Deilighed mere; thi at være deilig, naar man er Lillie, det er egentligen ingen Kunst, men paa det Vilkaar at være deilig, i en saadan Dmgivelse, der gjør Alt for at forhindre det, i en saadan Dmgivelse fuldeligen at være sig selv og at bevare sig selv, at spotte hele Dmgivelsens Magt, nei, ikke at spotte, det gjør Lilien ikke, men at være ganske sorgløs i al sin Deilighed! Thi Lilien er, trods Dmgivelsen, sig selv, fordi den er Gud ubetinget lydlig; og fordi den er Gud ubetinget lydlig, derfor er den ubetinget sorgløs, hvad kun den ubetinget lydige, især da under saadanne Omstændigheder, kan være. Og fordi den — hvad der svarer til hinanden ligefrem og omvendt — heelt og fuldt er sig selv, og ubetinget sorgløs: derfor er den deilig. Kun ved ubetinget Lydighed kan man ubetinget noiagtigt træffe „Stedet“, hvor man skal staae; og naar man træffer det ubetinget, saa forstaaer man, at det er ubetinget det Rigegeyldige, om „Stedet“ saa var en Mødding. — Om det for Lilien træffer sig saa uheldigt som muligt, at just det Dieblif, da den skal til at springe ud, er saa ugunstigt, at den, efter hvad den forud med næsten Visshed kan skønne, i samme Dieblif vil være knækket, saa dens Tilblivelse bliver dens Undergang, ja saa det synes, at den blot blev til og blev deilig for at gaae under: den lydige Lillie finder sig lydlig deri, den veed, det er

saaledes Guds Villie, og den springer ud — hvis Du saae den i det Dieblif: det var ikke end det mindste til at kjende paa den, at denne Udfoldelse tillige var dens Undergang, saa fuld udviklet, saa riig og skjon sprang den ud, saa riig og skjon gif den — thi det Hele var jo et Dieblif — gif den ubetinget lydig sin Undergang imøde. Et Menneſte eller vi Menneſter vilde i Liliens Sted vel fortviivle ved Tanken om at Tilblivelse og Undergang var Eet, og derpaa ved Fortviivelse forhindre os selv i at blive, hvad vi kunde være blevet, om end kun for et Dieblif. Anderledes med Lilien; den var ubetinget lydig, derfor blev den sig selv i Deilighed, den blev virkelig hele sin Mulighed, uforskyrret, ubetinget uforskyrret af den Tanke, at det samme Dieblif var dens Død. O, hvis der var Forskjel mellem Lillie og Lilie i Deilighed, denne Lillie maatte tilkjendes Prisen; den havde een Deilighed mere, at være saaledes deilig trods Undergangens Viſhed i samme Dieblif. Og sandeligen, med Undergangen for Die at have Mod og Tro at blive til i al sin Deilighed: det formaaer kun ubetinget Lydighed. Et Menneſte vilde, som sagt, Undergangens Viſhed forskyrrer, saa han ikke blev sin Mulighed, hvad der dog var ham forundt, uagtet kun den korteste Tilværelse var ham tilmaalt. „Hvortil?“ vilde han ſige, eller „hvorfor?“ vilde han ſige, eller „hvad kan det hjælpe?“ vilde han ſige: og saa foldede han ikke sin hele Mulighed ud, men forskyldte, at han, fortrøblet og uſkjon, gif under Diebliffet iforveien. Kun ubetinget Lydighed kan ubetinget noiagtigt træffe „Diebliffet“; kun ubetinget Lydighed kan benytte „Diebliffet“, ubetinget uforskyrret af det næſte Dieblif.

Om det for Fuglen, naar Diebliffet er der, da den ſkal reise, i Fuglens Forſtand er nok ſaa viſt, at den har det ſaa godt saaledes ſom den har det, at den altsaa ved at reise ſlipper det Viſe for at gribe efter det Uviſe: den lydige Fugl tiltræder dog diebliffelig Reife; eenfoldigt, ved Hjælp af den ubetingede Lydighed, forſtaaer den kun Eet, men det forſtaaer den ubetinget, at nu er det ubetinget Diebliffet. — Naar Fuglen berøres af dette Livs Ublidhed, naar den forſoges i Gjenvordig-

heder og Modgang, naar den hver Morgen i flere Dage finder sin Rede forstyrret: den lydige Fugl begynder hver Dag forfra paa Arbeidet med samme Lyst og Omhu som første Gang; eensoldigt, ved Hjælp af den ubetingede Lydighed, forstaaer den Gæt, men det forstaaer den ubetinget, at det er dens Arbeide, at den ene har at gjøre Sit. — Naar Fuglen maa prøve denne Verdens Ondskab, naar den lille Sangfugl, der synger til Guds Ære, maa finde sig i, at et uartigt Barn har sin Morsskab af at vrænge efter den, for derved om muligt at forstyrre Hoitideligheden; eller naar den eensomme Fugl har fundet en Omgivelse, den elsker, en elsket Green, paa hvilken den især elsker at sidde, maaffee ovenifjebet den saa hjer ved de dyrebareste Grindringer — og der da er et Menneske, som har sin Glæde af, ved Steenkast eller paa anden Maade at jage den bort fra dette Sted, af et Menneske, der er lige saa utrættelig i det Onde, som Fuglen, skjøndt fordrevet og bortstræmmet, er utrættelig i at søge tilbage til sin Kjærlighed og til sit gamle Sted: den lydige Fugl finder sig ubetinget i Alt; eensoldigt, ved Hjælp af den ubetingede Lydighed forstaaer den kun Gæt, men det forstaaer den ubetinget, at Alt hvad der saaledes vedersfares den egentligen ikke, altsaa kun uegentligen vedkommer den, eller rettere, at det, der egentligen vedkommer den, men ogsaa ubetinget er, Gud ubetinget lydigt at finde sig deri.

Saaledes Lillien og Fuglen, af hvem vi skulde lære. Derfor skal Du ikke sige „Lillien og Fuglen, de kan sagtens være lydige, de kan jo ikke Andet, eller de kan det ikke anderledes; paa den Maade at blive et Monster i Lydighed, er jo at gjøre en Dyd af Nødvendighed.“ Saaledes skal Du ikke sige, Du skal overhovedet Intet sige, Du skal tie og lyde, at det, hvis det ellers er saa, at Lillien og Fuglen gjøre en Dyd af Nødvendighed, det ogsaa maatte lykkes Dig, at gjøre en Dyd af Nødvendighed. Dgsaa Du er jo underlagt Nødvendighed; Guds Villie skeer jo dog alligevel, saa stræb Du at gjøre en Dyd af Nødvendighed, ved ubetinget lydigt at gjøre Guds Villie. Guds Villie skeer jo dog alligevel, saa see Du at gjøre en Dyd af Nødvendighed, ved ubetinget lydigt at finde Dig i Guds Villie,

saa ubetinget lydigt, at Du med Sandhed maatte kunne sige om Dig selv i Forhold til at gjøre og til at finde Dig i Guds Willie: jeg kan ikke Andet, jeg kan det ikke anderledes.

Derefter skulde Du stræbe, og Du skulde betænke, at hvordan det nu ogsaa har sig med Lilien og Fuglen, om det virkelig falder et Menneſte vanskeligere at være ubetinget lydig, at der saa ogsaa igjen for Menneſket er en Fare, der, om jeg saa tør sige, maatte lette ham dertil, den Fare: at forspilde Guds Taalmodighed. Thi har Du nogensinde ret alvorligt betragtet Dit eget Liv, eller betragtet Menneſtens Liv, Menneſte-Verdenen, der er saa forskjellig fra Naturen, hvor Alt er ubetinget Lydighed, har Du nogensinde anstillet denne Betragtning, og har Du da uden Gysen fornummet, med hvilken Sandhed det dog er, at Gud kalder sig „Taalmodighedens Gud“, at han den Gud, som siger enten — eller, og det saaledes forstaaet, enten elske mig eller — hade mig, enten holde sig til mig, eller — foragte mig, at han har Taalmodighed til at holde ud med Dig og mig og med os Alle! Dersom Gud var et Menneſte, hvad saa? For hvor længe, længe, længe siden maatte han da — at jeg skal tage mig selv — være bleven træt og kjed af mig, og af at have med mig at gejre, og sagt, men med ganske anden Feie, som menneſkelige Forældre sige „det Barn er baade stygt og sygeligt og dumt og tungnemt, og naar der saa endda var noget Godt ved det, men der er saa meget Ondt i det — det kan intet Menneſte holde ud.“ Nei, det kan intet Menneſte holde ud, det kan kun Taalmodighedens Gud.

Dg tænk nu det tallose Antal af Menneſter, der lever! Vi Menneſter tale om, at det er et Taalmodigheds-Arbejde at være Skolemester for Smaa børn; og nu Gud, som maa være Skolemesteren for dette tallose Antal, hvilken Taalmodighed! Dg hvad der saa gjør Fordringen til Taalmodighed uendelig større, er, at der, hvor Gud er Skolemesteren, der lide Børnene alle mere eller mindre af den Indbildning, at de ere store voksne Menneſter, en Indbildning, for hvilken Lilien og Fuglen ere saa ganske frie, og just derfor er det vel, at det falder dem saa let med

den ubetingede Lydighed. „Det manglede blot“, vilde en men-
 nesselig Skolemester sige, „det manglede blot, at Børnene bildte
 sig ind at være vorne Mennesker, saa maatte man tabe Taal-
 modigheden og fortvivle; thi det vilde intet Menneske kunne
 udholde.“ Nei, intet Menneske kunde udholde det; det kan kun
 Taalmodighedens Gud. See, derfor kalder Gud sig Taalmo-
 dighedens Gud. Og han veed nok, hvad han siger. Det er
 ikke i en Stemning at han falder paa at kalde sig saaledes;
 nei, han verler ikke i Stemning, det er jo Utaalmodighed.
 Han veed det fra Evighed af, og han veed det af tusinde og
 tusinde Aars daglige Erfaring, han veed fra Evighed af, at
 saa længe Tideligheden skal bestaae og Menneskeslægten i den,
 maa han være Taalmodighedens Gud, thi ellers var den men-
 nesselige Ulydighed ikke til at holde ud. I Følhold til Lilien
 og Fuglen er Gud den faderlige Skaber og Opholder, kun i
 Forhold til Mennesket er han Taalmodighedens Gud. Sandt
 nok, det er en Trost, en høist fornøden og ubestrikelig Trost,
 hvorfor ogsaa Skriften siger, at Gud er Taalmodighedens —
 og „Trostens Gud“; men det er jo tillige en forfærdelig alvorlig
 Sag, at Menneskets Ulydighed er Skyld i, at Gud er Taal-
 modighedens Gud, en forfærdelig alvorlig Sag, at Mennesket
 ikke tager Taalmodigheden forsængeligt. Mennesket opdagede
 en Egenskab hos Gud, som Lilien og Fuglen, der altid ere
 ubetinget lydige, ikke kjende; eller Gud var kjerlig nok mod
 Mennesket til at lade ham det aabenbare, at han har denne
 Egenskab, at han er Taalmodighed. Men altsaa svarer jo i
 en vis Forstand — o, frygtelige Ansvar! — til Menneskets
 Ulydighed svarer i en vis Forstand Guds Taalmodighed. Det
 er Trosten, men under et forfærdeligt Ansvar. Mennesket tør
 vide, at selv om alle Mennesker opgave ham, ja om han ikke
 er langt fra at opgave sig selv, saa er dog Gud Taalmodighe-
 dens Gud. Det er en uvurdeelig Rigdom. O, men brug
 den rettelig, husk paa, det er en Sparepenge; for Gud i Him-
 melens Skyld brug den rettelig, ellers styrter den Dig i end
 større Elendighed, den forvandler sig til sit Modsatte, er ikke
 mere Trosten, men den bliver af alle den frygteligste Anklage

med Dig. Thi synes det Dig for haard en Tale — om den dog ikke er haardere end Sandheden er — at det ikke ubetinget og i Alt at holde sig til Gud, at det „strax“ er — at foragte ham: at det at tage hans Taalmodighed forfængeligt, at det er at foragte Gud, det kan da vel ikke være for haard en Tale!

Pas derfor vel paa, efter Evangeliets Anviisning at lære Lydighed af Lilien og Fuglen. Lad Dig ikke strække tilbage, fortovi! ikke, idet Du sammenligner Dit Liv med disse Læremesteres. Der er Intet at fortovi!e over, thi Du skal jo lære af dem; og Evangeliet trøster Dig først ved at sige Dig, at Gud er Taalmodighedens Gud, men da tilføier det: Du skal lære af Lilien og Fuglen, lære at være ubetinget lydige som Lilien og Fuglen, lære ikke at tjene to Herrer; thi Ingen kan tjene to Herrer, han maa enten . . . eller.

Men hvis Du kan blive ubetinget lydige som Lilien og Fuglen, da har Du lært hvad Du skal lære, og det har Du lært af Lilien og Fuglen (og hvis Du ganske havde lært det, er Du blevet saaledes den Fuldkomnere, at Lilien og Fuglen fra at være Læremestere bliver Billedet), Du har lært kun at tjene een Herre, at elske ham ene og at holde Dig til ham ubetinget i Alt. Da skal ogsaa den Bøn, som rigtignok alligevel opfyldes, den skal opfyldes ved Dig, naar Du beder til Gud: „steer Din Billie, som i Himlen, saa og paa Jorden“; thi ved ubetinget Lydighed er jo Din Billie Et med Guds Billie, saa altsaa Guds Billie, som den er i Himlen, steer ved Dig paa Jorden. Og da skal ogsaa den Din Bøn være hørt, naar Du beder: „leed os ikke ubi Fristelse“; thi er Du Gud ubetinget lydige, da er der i Dig intet Tvetydigt, og er der i Dig intet Tvetydigt, da er Du idel Gensfold for Gud. Men Et er der, som al Satans Snedighed og al Fristelses Snare ikke kan overrumple eller fange, det er Gensfold. Hvad Satan skarpsynet spejder efter som sit Bytte — men hvad aldrig fandtes hos Lilien og Fuglen; hvad al Fristelse sigter efter, vis paa sit Bytte — men hvad aldrig fandtes hos Lilien og Fuglen: er det Tvetydige. Hvor det Tvetydige

er, der er Fristelsen, og er der kun altsor let den Stærkere. Men hvor det Tvetydige er, der er ogsaa paa en eller anden Maade Ulydighed under nedden i Grunden; just derfor er det, at der slet intet Tvetydigt er i Lilien og Fuglen, fordi den ubetingede Lydighed er dybest og overalt i Grunden; og just derfor, fordi der intet Tvetydigt er i Lilien og Fuglen, derfor er det, at det er umuligt at lede Lilien og Fuglen i Fristelse. Satan er, hvor der intet Tvetydigt er, afmægtig, Fristelsen er, hvor der intet Tvetydigt er, afmægtig som Fuglesængerens med sin Snare, naar der ikke er Fugl at opdage: men blot den mindste, mindste Glimten af det Tvetydige, saa er Satan stærk og Fristelsen fangende; og skarpsynet er han, han den Dnde, hvis Snare hedder Fristelse, og hvis Bytte hedder et Menneskes Sjel. Fra ham kommer egentligen ikke Fristelsen, men intet, intet Tvetydigt kan dolge sig for ham; og opdager han det, saa er Fristelsen ved ham. Men det Menneske, der ved ubetinget Lydighed skjuler sig i Gud, han er ubetinget sikker; han kan fra sit sikke Skjulested see Djævelen, men Djævelen kan ikke see ham. Fra sit sikke Skjulested; thi ligesaa skarpsynet som Djævelen er i Forhold til Tvetydighed, lige saa blind bliver han ogsaa, naar han seer paa Genfoldighed, han bliver blind eller slagen med Blindhed. Dog ikke uden Gysen betragter den ubetinget Lydige ham; dette funklende Blik, der seer ud, som kunde det gjennemtrænge Jord og Hav og Hjertets skjuleste Forborgenhed, som det ogsaa kan — og at dog han med dette Blik, at han er blind! Men er han, der spænder Fristelsens Snare, er han blind i Forhold til Den, som ved ubetinget Lydighed er skjult i Gud: saa er der jo for ham ingen Fristelse; thi „Gud frister Ingen“. Saaledes er hans Bøn hørt: „leed os ikke ubi Fristelse“, det er, lad mig aldrig nogensinde ved Ulydighed vove mig udenfor mit Skjulested, og forsaavidt jeg dog forskylder en Ulydighed, saa jage Du mig ikke strax ud af mit Skjulested, uden for hvilket jeg siebliffelig ledes i Fristelse. Og bliver han da ved ubetinget Lydighed i sit Skjulested, saa er han ogsaa „frelst fra det Dnde“.

Jngen kan tjene to Herrer, han maa enten esse den

ene og hade den anden, eller hosde sig til den ene og foragte den anden, I kunne ikke tjene Gud og Mammon, ikke Gud og Verden, ikke Godt og Ondt. Der er altsaa to Magter: Gud og Verden, Godt og Ondt; og Grunden hvorfor Mennesket kun kan tjene een Herre er vel den, at disse to Magter, om end den ene Magt er den uendelig stærkeste, er i Strid med hinanden paa Liv og Død. Denne uhyre Fare, hvori altsaa Mennesket ved at være Menneske er — hvilken Fare Lilien og Fuglen i den deres ubetingede Lydighed, som er lyffelig Ulydighed, slippe forbi; thi om dem strider ikke Gud og Verden, ei heller Godt og Ondt — denne uhyre Fare, at „Mennesket“ er stillet mellem disse to uhyre Magter, og Balget ham overladt, denne uhyre Fare er det, der gjør, at man enten maa elske eller hade, at det ikke at elske er at hade; thi saa sjendtlige ere disse to Magter, at den mindste Voien til den ene Side bliver det ubetinget Modsatte fra den anden Side seet. Naar Mennesket glemmer denne uhyre Fare, hvori han er, og en Fare, vel at mærke, af den Bestaaffenhed, at det sandeligen ikke er det tjenlige Middel imod den, at see at glemme den; naar Mennesket glemmer, at han er i denne uhyre Fare, naar han mener, at han ikke er i Fare, naar han endog siger Fred og ingen Fare: saa maa Evangeliets Tale synes ham en taabelig Overdrivelse. Al, men det er just, fordi han saa er sjunket i Faren, fortabt, saa han hverken har Forestilling om den Kjerlighed, med hvilken Gud elsker ham, samt at det just er af Kjerlighed, at Gud fordrer ubetinget Lydighed, ei heller Forestilling om det Ondes Magt og List, samt sin egen Svaghed. Og Mennesket er fra Først af for barnagtigt til at kunne og ville forstaae Evangeliet; dets Tale om enten — eller synes ham en usand Overdrivelse: at Faren skulde være saa stor, at ubetinget Lydighed skulde være fornøden; at Fordringen om ubetinget Lydighed skulde være grundet i Kjerlighed — det kan Mennesket ikke faae i sit Hoved.

Hvad gjør saa Evangeliet? Evangeliet, der er Opdragelsens Bidsdom, indlader sig ikke i en Tanke eller Ordstrid med Mennesket, for at bevise ham, at det er saa; Evange-

liet veed meget godt, at det ikke gaar saaledes til, at et Menneske først forstaaer, at det er saa, som det siges, og derpaa beslutter ubetinget at lyde, men omvendt, at ved ubetinget at lyde kommer Mennesket først til at forstaae, at det er saa som Evangeliet siger. Derfor bruger Evangeliet Myndighed og siger: Du skal. Men i samme Dieblif formildes det, saa det maatte kunne røre den Haardeste; det ligesom tager Dig ved Haanden — og gjør det ligesom den kjerlige Fader gjør det ved sit Barn — og siger: „kom lad os gaae ud til Lilien og Fuglen“. Derude vedbliver det saa „betragt Lilien og Fuglen, giv Dig hen deri, tab Dig deri; bevæger dette Syn Dig ikke?“ Naar da den høitidelige Tausched derude hos Lilien og Fuglen dybt bevæger Dig, da forklarer Evangeliet videre og siger „men hvorfor er denne Tausched saa høitidelig? fordi den udtrykker den ubetingede Lydighed, hvormed Alt kun tjener een Herre, kun vender sig tjenende mod Een, enet i fuldkommen Enighed, i een stor Gudstjeneste — saa lad Dig da gribe af denne store Tanke, thi det er Alt kun een Tanke, og lær Du af Lilien og Fuglen“. Men glem ikke, Du skal lære af Lilien og Fuglen, Du skal blive ubetinget lydlig som Lilien og Fuglen. Betænk, det var Menneskets Synd der — ved ikke at ville tjene een Herre, eller ved at ville tjene en anden Herre, eller ved at ville tjene to, ja flere Herrer — forstyrrede hele Verdens Skjonhed, hvor forinden Alt var saa saare godt, hans Synd, der satte Splid i en Verden af Enighed; og betænk, at enhver Synd er Ulydighed, og enhver Ulydighed Synd.

III.

„Seer til Himlens Fugle; de saae ikke, og hoste ikke, og sankt ikke i Lader“ — ubekymrede om den Dag imorgen. „Betragter Græsset paa Marken — som er idag“.

Gjer det og lær:

Glæde.

Saa lader os da betragte Lilien og Fuglen, disse de glade Læremestere. „De glade Læremestere“, ja thi Du veed, at Glæden er meddeelsom; og derfor underviser Jngen bedre i Glæde end Den, der selv er glad. Læreren i Glæde har egentlig intet Andet at gjøre end selv at være glad, eller at være Glæden; hvormeget han end anstrænger sig for at meddele Glæde — naar han ikke selv er glad, er Underviisningen ufuldkommen. Saaledes er der Intet lettere at undervise i end i Glæde — af, man behøver blot selv altid i Sandhed at være glad. Men dette „At“, af det tyder paa, at det endda ikke er saa let — nemlig ikke saa let altid selv at være glad; thi at det, naar man er det, er let nok at undervise i Glæde: Intet er visere.

Men derude hos Lilien og Fuglen, eller derude, hvor Lilien og Fuglen undervise i Glæde, der er altid Glæde. Og albrig kommer Lilien og Fuglen saaledes i Forlegenhed som stundom en menneskelig Læremester, der har hvad han underviser i nedskrevet paa Papiret eller staaende i sin Bogsamling, kort paa et andet Sted, ikke altid hos sig; nei, der hvor Li-

lien og Fuglen undervise i Glæde, der er altid Glæde — den er jo i Lilien og Fuglen. Hvilken Glæde, naar det gryer ad Dag, og Fuglen vaagner tidligt til Dagens Glæde; hvilken Glæde, om end stemt i en anden Tone, naar det lakker ad Aften, og Fuglen glad haster hjem til sin Rede; og hvilken Glæde den lange Sommerdag! Hvilken Glæde naar Fuglen — der ikke blot som en glad Arbejder synger til sit Arbejde, men hvis væsentlige Arbejde er at synge — glad begynder sin Sang; hvilken ny Glæde, naar saa ogsaa Naboen begynder, og saa Gjenboen, og naar saa Choret stemmer i, hvilken Glæde; og naar der saa tilsidst er som et Hav af Toner, der lader Skov og Dal, Himmel og Jord give Gjenlyd, et Hav af Toner, hvori den, som gav Tonen an, nu tumler sig oven ud af Glæde: hvilken Glæde, hvilken Glæde! Og saaledes hele Fuglens Liv igjennem; overalt og altid finder den Noget eller rettere Nok at glæde sig over; den spilder ikke et eneste Dieblik, men den vilde ansee ethvert Dieblik for spildt, hvori den ikke var glad. — Hvilken Glæde, naar Duggen falder og vedervæger Lilien, som nu affjolet stikker sig til Hvile; hvilken Glæde, naar Lilien efter Badet, vellystig tørrer sig i den første Solstraale; og hvilken Glæde den lange Sommerdag! O, betragt dem dog; betragt — Lilien, og betragt — Fuglen; og see dem saa sammen! Hvilken Glæde, naar Fuglen skjuler sig hos Lilien, hvor den har sin Rede, og hvor den har det saa ubeskrivelig hyggeligt, medens den til Tidsfordriv spøger og narres med Lilien! Hvilken Glæde, naar Fuglen hoit fra Grenen, eller høiere op, hoit oppe fra Skyen lykfsalig holder Die med Reden, og med Lilien, der smilende vender sit Die op mod den! Livsalige, lykkelige Tilværelse, saa riig paa Glæde! Eller er maaskee Glæden mindre, fordi det, smaaligt forstaaet, er Lidt, der gjør dem saa glade? Nei, dette, denne smaalige Forstaaelse er dog vel en Misforstaaelse, at, en høit sørgelig og bedrovelig Misforstaaelse; thi just det, at det er Lidet, der gjør dem saa glade, er Bevist for, at de selv ere Glæden og Glæden selv. Dette er dog vel saa? dersom det man glæder sig over, var slet Intet, og man dog i Sandhed var ubeskrive-

lig glad, da beviste dette jo allerbedst, at man selv er Glæden og Glæden selv — som Lilien og Fuglen er det, de glade Læremestere i Glæde, der just fordi de ere ubetinget glade ere Glæden selv. Den nemlig, hvis Glæde er afhængig af visse Betingelser, han er ikke Glæden selv, hans Glæde er jo Betingelsernes, og betingelsesviis i Forhold til disse. Men Den, der er Glæden selv, han er ubetinget glad, ligesom omvendt, Den, der er ubetinget glad, er Glæden selv. O, os Menneſter volde Betingelserne, for at vi skulle blive glade, megen Nøie og Bekymring — selv om vi fik alle Betingelserne, bleve vi maaskee alligevel ikke ubetinget glade. Dog, ikke sandt, I, dybsindige Læremestere i Glæde, det kan jo ikke være anderledes; thi ved Hjælp, selv om det var af alle Betingelserne, er det jo dog umuligt at blive mere end eller anderledes end betingelsesviis glad; Betingelserne og det Betingelsesviise svare jo til hinanden. Nei, ubetinget glad bliver kun Den, som er Glæden selv, og kun ved at være ubetinget glad, bliver man Glæden selv.

Dog kunde man ikke ganske kort angive, hvorledes Glæden er Indholdet af denne Lilien og Fuglens Underviisning, eller hvad der er Indholdet af denne deres Underviisning i Glæde, det er, kunde man ikke ganske kort angive Tankebestemmelserne i denne deres Underviisning? Jo, det kan man let; thi hvor eenfoldige Lilien og Fuglen ogsaa ere, de ere saa vist ikke tankeløse. Altsaa man kan det let; og lad os ikke glemme, allerede dette er i denne Henseende en overordentlig Forfortning, at Lilien og Fuglen selv er, hvad den underviser i, selv udtrykker Det, hvori den som Lærer underviser. Dette er — forskjelligt fra den ligefremme og første Oprindelighed, at Lilien og Fuglen i strengeste Forstand fra første Haand har Det, hvori den underviser — den erhvervede Oprindelighed. Og denne den erhvervede Oprindelighed i Lilien og Fuglen, den er jo igjen Eenfold; thi om en Underviisning er eenfoldig, berøer ikke saa meget paa, om der bruges simple, dagligdags Udtryk, eller høitragende og lærde, nei, det Eenfoldige er, at Læren selv er Det, hvori han underviser. Og saaledes er det

Tilfældet med Lilien og Fuglen. Men deres Underviisning Glæde, hvad igjen deres Liv udtrykker, er ganske kortelig Følgende: der er et Ildag, det er, ja der falder et uendeligt Eftertryk paa dette er; der er et Ildag — og der er ingen, slet ingen Betyrning for den Dag Imorgen, eller for den anden Morgen. Dette er ikke Letfindighed af Lilien og Fuglen, men er Taushedens og Lydighedens Glæde. Thi naar Du tier i den hoitidelige Tausched, som er i Naturen, saa er den Dag Imorgen ikke til; og naar Du lyder, som Skabningen lyder, saa er den Dag Imorgen ikke til, den usalige Dag, der er Snakksomhedens og Ulydighedens Opfindelse. Men naar den Dag Imorgen saaledes paa Grund af Tauscheden og Lydigheden ikke er til, saa er i Tauscheden og Lydigheden den Dag Ildag, den er — og saa er Glæden, som den er i Lilien og Fuglen.

Hvad er Glæde, eller det at være glad? Det er, i Sandhed at være sig selv nærværende; men det at være sig selv i Sandhed nærværende, det er dette „Ildag“, dette, at være idag, i Sandhed at være idag. Og i samme Grad som det er sandere, at Du er idag, i samme Grad som Du mere er Dig selv ganske nærværende i at være idag, i samme Grad er Ulykkens Dag Imorgen ikke til for Dig. Glæden er den nærværende Tid med hele Eftertrykket paa: den nærværende Tid. Derfor er Gud salig, han som evigt siger: idag, han som evigt og uendeligt er sig selv nærværende i at være idag. Og derfor er Lilien og Fuglen Glæden, fordi de ved Tausched og ubetinget Lydighed ganske ere sig selv nærværende i at være idag.

„Men“ siger Du „Lilien og Fuglen, de kan sagtens“. Svar: intet Men maa Du komme med — men lær af Lilien og Fuglen saaledes at blive Dig selv ganske nærværende i at være idag, saa er Du ogsaa Glæden. Men, som sagt, intet Men; thi det er Alvor, Du skal lære Glæde af Lilien og Fuglen. Endnu mindre maa Du blive Dig selv vigtig, saa Du, fordi nu Lilien og Fuglen ere eenfoldige, maastke for at føle, at Du er Menneſke, bliver vittig, og, talende om et en-

kelt Imorgen, siger: Lilien og Fuglen, de kan sagtens, de som ikke engang have den Dag Imorgen at plages med, „men Menneſket, som jo ikke blot har Betyrning for den Dag Imorgen, hvad han ſkal ſpiſe, men ogsaa for den Dag Igaar, be- træffende hvad han har ſpiſt — og ikke betalt!“ „Nei, ingen Bittighed, der uartig forſtyrrer Underviisningen. Men lær, begynd dog idetmindſte paa at lære af Lilien og Fuglen. Thi det ſkulde dog vel ikke være Nogens alvorlige Mening, dette med at hvad Fuglen og Lilien glæder ſig over, og hvad der ligner hvede, at det Jngenting er at glæde ſig over! Altsaa, at Du blev til, at Du er til, at Du „idag“ faaer det For- nodne, for at være til; at Du blev til, at Du blev Menneſte; at Du kan ſee, betenk, at Du kan ſee, at Du kan høre, at Du kan lugte, at Du kan ſmage, at Du kan føle; at Solen ſkinner for Dig — og for Din Skyld, at, naar den bliver træt, at ſaa Maanen begynder, og at ſaa Stjernerne tændes; at det bliver Vinter, at hele Naturen forklæder ſig, leger frem- med — og for at fornøje Dig; at det bliver Foraar, at Fug- len kommer i talrig Flok — og for at glæde Dig, at det Grønne ſpirer frem, at Skoven voxer ſig ſjon, og ſtaaer Brud — og for at glæde Dig; at det bliver Efteraar, at Fug- len reifer bort, ikke fordi den gjør ſig koſtbar, o, nei, men for at Du ikke ſkal blive kjed af den, at Skoven gjemmer ſin Pynt for næſte Gangs Skyld, det er, for at den næſte Gang kan glæde Dig: dette ſkulde være Jngenting at glæde ſig ved! O, hvis jeg turde ſtjende; men af Urbødighed for Lilien og Fuglen tør jeg det ikke, og derfor vil jeg, iſtedetſor at ſige, at dette er Jngenting at glæde ſig ved, iſtedet derfor vil jeg ſige: hvis dette ikke er at glæde ſig ved, ſaa er der Jngenting at glæde ſig ved. Betenk, at Lilien og Fuglen er Glæden, og dog have de jo, ogsaa ſaaledes forſtaaet, meget mindre at glæde ſig ved end Du, Du ſom jo tillige har Lilien og Fuglen at glæde Dig ved. Lær derfor af Lilien og lær af Fuglen, der er Læremesteren: er til, er idag, og er Glæden. Kan Du ikke ſee Dig glad paa Lilien og Fuglen, der jo er Glæden ſelv, kan Du ikke ſee Dig glad paa dem, ſaa Du bliver villig

til at lære af dem: da er det Tilfældet med Dig, som naar Læreren siger om Barnet „Mangel paa Evne er det ikke, desuden er Sagen saa let, at der ikke kan være Tale om Mangel paa Evne; det maa være noget Andet, maaſtee dog kun en Uoplagthed, som man ikke ſtrar maa tage for ſtrengt og behandle ſom Uvillighed eller vel endog ſom Gjenſtridighed.“

Saaledes er Lillien og Fuglen Læremestere i Glæde. Og dog har Lillien og Fuglen jo ogsaa Sorg, ſom hele Naturen har Sorg; ſukker ikke al Stabningen under Forfrænkeliĝhed, ſom den blev underlagt mod ſin Villie? Det er Alt underlagt Forfrænkeliĝhed! Stjernen, hvor faſt den end ſidder paa Himlen, ja, den der ſidder faſteſt, den ſkal dog forandre Sted i Faldet, og den, der aldrig forandrede Stilling, ſkal dog engang forandre Stilling, idet den ſtyrter i Afgrunden; og hele denne Verden med Alt hvad i den er, den ſkal omſtiſtes, ſom man omſtiſter et Klædebon, naar det aflægges, Forfrænkeliĝhedens Bytte! Og Lillien, ſelv om den undgaaer den Skjebne ſtrar at blive kaſtet i Dvnen, den maa dog viſne, efter iforveien at have lidt baade Det og Det. Og Fuglen, ſelv om den fik Lov at døe af Alderdom, den maa dog engang døe, ſtilles fra den Elſkede, efter iforveien at have lidt baade Det og Det. O, det er Alt Forfrænkeliĝhed, og bliver engang Alt hvad det er, Forfrænkeliĝhedens Bytte. Forfrænkeliĝhed, Forfrænkeliĝhed, det er Sukket — thi det at være underlagt Forfrænkeliĝhed er at være hvad et Suk betyder: Indſpærrethed, Bundethed, i Fængſel; og Sukkets Indhold er: Forfrænkeliĝhed, Forfrænkeliĝhed!

Men dog er Lillien og Fuglen ubetinget glad; og her ſeer Du ret, hvor ſandt det er, naar Evangeliet ſiger: Du ſkal lære Glæde af Lillien og Fuglen. Vedre Læremester kan Du jo dog heller ikke forlange end Den, der, ſkjøndt han bærer paa en ſaa uendelig dyb Sorg, dog er ubetinget glad og Glæden ſelv.

Hvorledes bærer da Lillien og Fuglen ſig ad hermed, med dette, der næſten ſeer ud ſom et Mirakel: i dybeſte Sorg at være ubetinget glad; naar der er et ſaa frygteligt Imorgen,

da at være, det er, at være ubetinget glad idag — hvorledes bærer den sig ad? Den bærer sig ganske simpelt og eenfoldigt ad — det gjør Lilien og Fuglen altid — og faaer dog dette Imorgen bort, som var det ikke til. Der er et Ord af Apostelen Paulus, det har Lilien og Fuglen lagt sig paa Hjerte, og, eenfoldige som de ere, tage de det ganske bogstaveligen — af, og just det, at de tage det ganske bogstaveligen, det er just det, der hjælper dem. Der ligger en uhyre Magt i dette Ord, naar det tages ganske bogstaveligt; naar det ikke bogstaveligen tages ganske efter Bogstaven, er det mere eller mindre afsmægtigt, tilsidst kun en intetsigende Talemaade; men der hører ubetinget Eenfold til for at tage det ubetinget ganske bogstaveligt. „Kaster al Eders Sorg paa Gud“. See det gjør Lilien og Fuglen ubetinget. Ved Hjælp af den ubetingede Taushed og den ubetingede Lydighed kaster den — ja, som den stærkeste Kastemaskine kaster Noget fra sig, og med en Lidenskab som den, med hvilken man bortkaster, hvad man meest afstyer — al sin Sorg fra sig; og kaster den — med en Sikkerhed som den, med hvilken det sikreste Skydevaaben rammer, og med en Tro og Tillid som den, med hvilken kun den meest øvede Skytte træffer — paa Gud. I samme Nu — og dette samme Nu er fra første Dieblit af, er idag, er samtidigt med det første Dieblit den er til — i samme Nu er den ubetinget glad. Vidunderlige Behændighed! At kunne faae saadan fat paa al sin Sorg og paa een Gang, og saa at kunne kaste den saa behændigt fra sig, og træffe saa sikkert Maalet! Dog det gjør Lilien og Fuglen, derfor er den i samme Nu ubetinget glad. Og det er jo ganske i sin Orden; thi Gud den Almægtige, han bærer al Verden og al Verdens Sorg — Lilien og Fuglen med — uendelig let. Hvilken ubeskrivelig Glæde! Glæden nemlig over Gud den Almægtige.

Saa lær da af Lilien og Fuglen, lær denne det Ubetingedes Behændighed. Sandt nok, det er et vidunderligt Kunststykke; men just derfor skal Du give desto noiere Agt paa Lilien og Fuglen. Det er et vidunderligt Kunststykke, og, ligesom „Sagtmodighedens Kunststykke“, indeholder det en Mod-

sigelse, eller det er et Kunststykke, som løser en Nødsigelse. Det Ord at „kaste“ leder Tanken hen paa en Anvendelse af Kraft, som skulde man sætte alle sine Kræfter sammen, og ved en uhyre Kraft-Anstrengelse — med Magt „kaste“ Sorgen fra sig; og dog, dog er „Magt“ just det, der ikke skal bruges. Det, der skal bruges, og ubetinget, er — „Eftergivenhed“; og dog skal man „kaste“ Sorgen fra sig! Og man skal kaste „al“ Sorgen fra sig; kaster man ikke al Sorgen fra sig, saa beholder man jo Meget, Noget, Lidet af den tilbage, bliver ikke glad, end mindre ubetinget glad. Og kaster man den ikke ubetinget paa Gud, men andetsteds hen, saa bliver man ikke ubetinget af med den, den kommer saa paa en eller anden Maade igjen, oftest i Stikkelse af endnu større og bittere Sorg. Thi at kaste Sorgen fra sig — men ikke paa Gud, det er „Udspreddelse“. Men Udspreddelse er et tvivlsomt og tvetydigt Middel mod Sorg. Derimod ubetinget at kaste al Sorg — paa Gud, er „Samling“, og dog — ja, forunderligt er dette Nødsigelsens Kunststykke! — en Samling, ved hvilken Du ubetinget bliver af med al Sorgen.

Lær da af Lilien og Fuglen. Kast al Din Sorg paa Gud! Men Glæden skal Du ikke kaste bort, tværtimod den skal Du af al Din Magt holde fast paa med alle Livsens Kræfter. Gjør Du det, saa er den Regning let, at Du altid beholder nogen Glæde; thi kaster Du al Sorgen bort, beholder Du jo ikkun tilbage hvad af Glæde Du har. Dog dette vil kun lidet forslaae. Lær derfor videre af Lilien og Fuglen. Kast al Din Sorg paa Gud, ganske, ubetinget, som Lilien og Fuglen gjør det: saa bliver Du ubetinget glad som Lilien og Fuglen. Det er nemlig den ubetingede Glæde: at tilbede den Almægtige, med hvilken Gud den Almægtige bærer al Din Sorg let som Intet. Og det er ogsaa den ubetingede Glæde, det Næste (hvad jo Apostelen tilføier): tilbedende at turde troe, „at Gud har Omhu for Dig“. Den ubetingede Glæde er just Glæden over Gud, over hvem og i hvem Du altid ubetinget kan glæde Dig. Bliver Du ikke i dette Forhold ubetinget glad, saa ligger Feilen ubetinget hos Dig, i

Din Ubehændighed i at kaste al Din Sorg paa ham, i Din Uvillighed dertil, i Din Selvflogstaf, i Din Selvraadighed, fort den ligger i at Du ikke er som Lilien og Fuglen. Der er kun een Sorg, i Henseende til hvilken Lilien og Fuglen ikke kan være Læremesteren, om hvilken Sorg vi derfor heller ikke her tale: Syndens Sorg. I Forhold til al anden Sorg gjælder det, at hvis Du ikke bliver ubetinget glad, saa er Skylden Din, at Du ikke vil lære af Lilien og Fuglen, ved ubetinget Tausshed og Lydighed at blive ubetinget glad over Gud.

Dog Et endnu. Maaskee siger Du med „Digteren“: „ja, hvo der kunde bygge og boe hos Fuglen, Ienligt i Skovens Eensomhed, hvor Fuglen og dens Mage er et Par, men hvor der ellers ikke er Selskab; eller hvo der kunde leve sammen med Lilien i Markens Fred, hvor hver Lillie skjøtter sig selv, og hvor der intet Selskab er: saa kunde man sagtens kaste al sin Sorg paa Gud og være eller blive ubetinget glad. Thi „Selskabet“, just Selskabet er Ulykken, at Menneftet er det eneste Væsen, der plager sig selv og Andre med den ulyksalige Indbildning om Selskab og Selskabets Ulyksalighed, og mere i samme Grad som Selskabet, til hans og dets Jordærvælse, bliver større“. Saaledes skal Du imidlertid ikke tale; nei, betragt Sagen nærmere, og tilstaa beklæmmet, at det dog egentligen er den trods Sorgen uudsigelige Elfskovs-Glæde, med hvilken Fuglen, Han og Hun, er Par, og den den eenlige Stands trods Sorgen selvsforneielige Glæde, med hvilken Lilien er eenlig: at det egentlig er denne Glæde, som gjør, at Selskabet ikke forstyrrer dem; thi Selskab er der jo dog. Betragt det endnu nærmere, og tilstaa beklæmmet, at det dog egentligen er den ubetingede Tausshed og den ubetingede Lydighed, med hvilken Fuglen og Lilien er ubetinget glad over Gud — at det dog egentlig er den, der gjør, at Lilien og Fuglen er lige glad, og lige ubetinget glad i Eensomhed og i Selskab. Saa lær Du af Lilien og Fuglen.

Og dersom Du kunde lære at blive ganske som Lilien og Fuglen, af, og dersom jeg kunde lære det, da skulde ogsaa den

Bøn være Sandhed i Dig som i mig, den sidste Bøn i „Bonnen“, der (forbilledligt for al sand Bøn, som jo beder sig glad og gladere og ubetinget glad), tilsidst Intet, Intet mere har at bede og begjære, men ubetinget glad ender i Lovprisning og Tilbedelse, den Bøn: „Dit er Riget og Magten og Eren“. Ja hans er Riget; og derfor har Du ubetinget at tie, at Du ikke forstyrrende lader Dig mærke med, at Du er til, men ved den ubetingede Tauskets Høitidelighed udtrykker, at Riget er hans. Og hans er Magten; og derfor har Du ubetinget at lyde og ubetinget lydig at finde Dig i Alt, thi hans er Magten. Og hans er Eren; og derfor har Du i Alt hvad Du gjør og i Alt hvad Du lider ubetinget Et endnu at gjøre, at give ham Eren, thi Eren er hans.

O, ubetingede Glæde: hans er Riget og Magten og Eren — i Evighed. „I Evighed“, see denne Dag, Evighedens Dag, den faaer jo aldrig Ende. Hold derfor blot ubetinget fast ved dette, at hans er Riget og Magten og Eren i Evighed, da er der for Dig et „Idag“, som aldrig faaer Ende, et Idag, i hvilket Du evigt kan blive Dig selv nærværende. Lad saa Himlen styrte sammen, og Stjernerne forandre Stilling i Alts Omvæltning, lad Fuglen døe og Lilien visne: Din Glæde i Tilbedelsen, og Du i Din Glæde overlever dog endnu idag enhver Undergang. Betænk, hvad der angaaer Dig om ikke som Menneſte saa dog som Christen, at christeligt er selv Dødens Fare for Dig saa ubetydelig, at det hedder: „endnu idag er Du i Paradiis“, og altsaa Overgangen fra Tidelighed til Evighed — den størſt mulige Afstand — saa hurtig, og ſkulde den end ſee gjennem Alts Undergang, dog saa hurtig, at Du endnu idag er i Paradiis, idet Du jo christeligt bliver i Gud. Thi bliver Du i Gud, da hvad enten Du lever eller Du døer, og hvad enten det gaaer Dig med eller imod, medens Du lever; hvad enten Du døer idag, eller først om halvfjerdſindstyve Aar, og hvad enten Du finder Din Død paa Havets Bund, der hvor det er dybeſt, eller Du ſprænges i Luften: Du kommer dog ikke udenfor Gud, Du bliver, altsaa Dig ſelv nærværende i Gud,

og er derfor paa Din Dødsdag endnu idag i Paradiis. Fuglen og Lilien leve kun een Dag, men en meget kort Dag, og ere dog Glæden, fordi de, som udviklet blev, retteligen ere **idag**, ere sig selv nærværende i dette "Idag". Og Du, hvem den længste Dag er forundt: at leve idag — og endnu idag at være i Paradiis, skulde Du ikke være ubetinget glad, Du som endogfaa burde, da Du jo kunde, langt, langt overgaae Fuglen i Glæde, hvad Du forvisjes om, hver Gang Du beder denne Bøn, og hvad Du ogsaa nærmer Dig til, hver Gang Du inderligt beder denne Glædens Bøn: "Dit er Riget og Magten og Eren — i Ewighed, Amen".

The first part of the book is devoted to a general history of the world, from the beginning of time to the present day. The author discusses the various ages of the world, and the different nations and empires that have arisen and fallen. He also touches upon the progress of science and the arts, and the state of the human mind in different ages.

The second part of the book is a history of the British nation, from the first settlement in the island to the present time. The author traces the progress of the British monarchy, and the various reigns of the kings and queens of Great Britain. He also discusses the different states of the British empire, and the various wars and revolutions that have taken place.

The third part of the book is a history of the British colonies, from the first settlement in America to the present time. The author discusses the progress of the colonies, and the various states of the different colonies. He also touches upon the different wars and revolutions that have taken place in the colonies.

The fourth part of the book is a history of the British empire, from the first settlement in the island to the present time. The author discusses the progress of the British empire, and the various states of the different parts of the empire. He also touches upon the different wars and revolutions that have taken place in the empire.

The fifth part of the book is a history of the British nation, from the first settlement in the island to the present time. The author discusses the progress of the British nation, and the various states of the different parts of the nation. He also touches upon the different wars and revolutions that have taken place in the nation.

Hos C. A. Reitzel faaes:

Kierkegaard, S. Mag., christelige Taler, ft. 8. 1848,
2 Rbd. 48 Sf. Denne Samling indeholder: I. Hedningernes Bekymringer. II. Stemninger i Lidelsers Strid. III. Tanker, som saare bagfra — til Opbyggelse. IV. Taler ved Allergangen om Fredagen.

— — **opbyggelige Taler i forskjellige Aand, ft. 8. 1847,**
indeholdende: I. En Heiligheds-Tale. II. Hvad man lærer af Kirkerne paa Marken og af Himmelens Fugle, tre Taler. III. Lidelsernes Evangelium, christelige Taler. Pritis heft. 2 Rbd. 48 Sf.

— — **Kjerlighedens Gjerninger.** Nogle christelige Overveielser i Talers Form, ft. 8. 1847, indeholdende: I. Kjerlighedens skjulte Liv og dets Kjendelighed paa Frufterne. II. A. Du skal elske. B. Du skal elske Næsten. C. Du skal elske Næsten. III. A. Kjerlighed er Lovens Fyld. B. Kjerlighed er Samvittighedens Sag. IV. Vor Pligt at elske de Menneſter, vi see. V. Vor Pligt at blive i Kjerlighedens Gjeld til hverandre. Pritis heft. 2 Rbd. 88 Sf.

— — **tre Taler ved tænkte Heiligheder. ft. 8. 1845. 64 Sf.**

des V. H. Mittelst. band.

Kirchenges. d. Mag. christliche Zalen, n. S. 1818.
2 Bde. 18 18. 2. Band. 2. Aufl. 1818. I. Göttingen.
Gemeine Beschreibungen. II. Göttingen. I. Beschreib. d. Göttingen.
III. Zalen. IV. Zalen. — in d. 2. Aufl. 1818. IV. Zalen.
2te Aufl. 1818. 2 Bde.

— — — christliche Zalen i. christliche Zalen, n. S. 1817.
in d. 2. Aufl. 1817. I. d. christliche Zalen. II. d. 2. Aufl. 1817.
d. 2. Aufl. 1817. I. d. christliche Zalen. II. d. 2. Aufl. 1817.
III. d. christliche Zalen. IV. d. christliche Zalen. V. d. christliche Zalen.
2 Bde. 18 18.

1849.

— — — christliche Zalen i. christliche Zalen, n. S. 1817.
in d. 2. Aufl. 1817. I. d. christliche Zalen. II. d. 2. Aufl. 1817.
d. 2. Aufl. 1817. I. d. christliche Zalen. II. d. 2. Aufl. 1817.
III. d. christliche Zalen. IV. d. christliche Zalen. V. d. christliche Zalen.
2 Bde. 18 18.

